

MAGYAR KÖZOKTATÁS

ROMÁNIAI MAGYAR OKTATÁSI FIGYELŐ

2015. MÁRCIUS • 3. SZÁM

1.

Láthatár

Nagy az érdeklődés
a vallásóra iránt –
Pap Melinda írása

3.

Szülői Szemmel

Hisszük is, amit vallunk? –
Albert Antal Orsolya írása

6.

Március 15.

Szabadsághősök a kamerák
keresztútjában –
Gáspár Botond írása

14.

Láthatár

Fordítás és fordítás
a kémia-tantárgyversenyen –
Bíró Blanka, Kiss Judit írása

16.

Diákszemmel

„A lányokhoz kedvesnek
kell lenni, hogy néha ők is
legyenek kedvesek hozzánk” –
a gyergyószentmiklósi
Pitypang óvoda
apróságainak véleménye

18.

Tanterem

Sikerélményhez juttatni minél
több gyereket –
Ozsváth Judit beszélgetése
dr. Arató Ferenc egyetemi
adjunktussal

23.

Hivatalos

4.

Portré

A vallásoktatás mint más tantárgyakhoz
vezető út –
Birta-Székely Noémi beszélgetése
Andrási Benedek székelykeresztúri
lelkész-vallásatanárral

15.

Lélekjelenlét

A monoklitól az önbántalmazásig –
Kerekes Edit írása

12.

17.

Tanterem

Nyomdafestéket tűző múzeumpedagógia
a sepsiszentgyörgyi
Székely Nemzeti Múzeumban –
Bartha Zonga írása

Láthatár

Sportos nemzetegyesítés –
Csinta Samu írása

20.

22.

Tanterem

A motiváció szerepe a nyelvtanulásban –
Bíró Blanka írása

Iskola és kultúra

Etnikumközi ünneplés Élesden
az anyanyelv napján –
Ciavoiné Létai Andrea írása

Fotó • ERDÉLYI MAGYAR TELEVÍZIÓ

ISSN 2065-9725

- Tanárszemmel • Diákszemmel • Szülői szemmel • Lélekjelenlét •
- Tanterem • Láthatár • Óvoda • Fotóriport • Hivatalos •
- Iskola és kultúra • Pályáz(z)atok • Magánterület • Térkép •

Fotó • Biró István

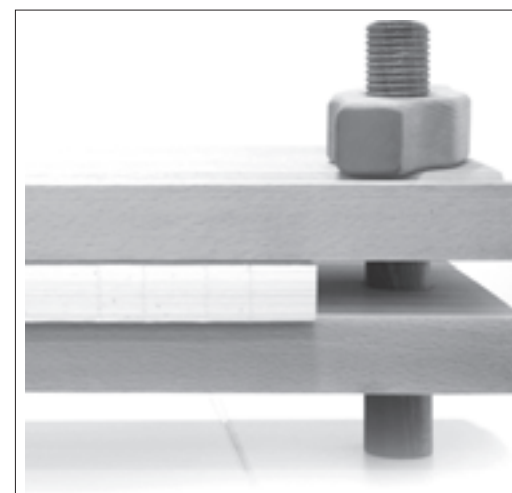

Egy évre
csak
42 lej

Félévre
csak
21 lej

Magyar Közoktatás

megrendelés a 2015-ös tanévre:
m k o @ c o m m u n i t a s . r o

*erdélyi magyar
könyvek egy térben*

I D E A
K Ö N Y V T É R

RO-400193 Kolozsvár • Tordai út 4. szám • 0747 11 22 64 • www.ideakonyvter.ro • facebook.com/ideakonyvter

Kedves pedagógusok, jövődöbeli szerzők!

A Communitas Alapítvány által kiadott *Magyar Közoktatás* együtt szerkesztjük az olvasókkal, sok figyelemfelkeltő, gondolatébresztő írást kapunk pedagógusoktól, szülőktől egyaránt. Továbbra is helyet szeretnénk adni a lap hasábjain a pedagógusok, oktatási szakemberek, szülők és diákok konstruktív véleményének, az oktatást érintő problémák felvázolásának és természetesen a megoldáskeresésnek.

Kérjük, írjanak véleményanyagot a következő témákban:

- **Tantárgyam és diákjaim – sikerélmények és buktatók az oktatásban**
- **Az információátadástól a kreativitásra nevelésig**

Várjuk írásait az mko@communitas.ro e-mail címre.

Eredményes munkát és kitartást kívánunk: A Magyar Közoktatás szerkesztősége

www.communitas.ro

Megrendeléseiket az mko@communitas.ro e-mail címen, a 0264-44-14-01-es telefonszámon vagy postán fogadjuk.

Címünk: Redacția *Magyar Közoktatás*, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60., 400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj
Nr. cont.: RO61RNCB0106026613610006 deschis la Banca Comercială Română Cluj-Napoca
Adóazonosító szám (Cod fiscal): 10411135

A havilapot postai úton vagy a megyei tanfelügyelőségeken keresztül juttatjuk el Önhöz. A lap ellenértékét postai utalvánnyal vagy banki átutalással kérjük a fenti bankszámlaszámra utalni. A megrendelés bármelyik formája (szelvény, telefon, e-mail) csak az átutalási bizonylat számával együtt érvényes. (Az átutalási bizonylaton szerepeljen a megrendelő neve és a kifizetés jogcíme.)

Kiadja a Communitas Alapítvány • Főszerkesztő: Kiss Judit

Kiadói titkár és műszaki szerkesztő: Fülöp Zoltán • Tipográfia: Könczey Elemér

Olvasószerkesztés és korrektúra: Deák Szidónia

Felelős kiadó: Lakatos András

Ára 4,2 lei.

Telefon: 0040-264-44-14-01

e-mail: mko@communitas.ro

Redacția *Magyar Közoktatás*, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60.
400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj

A kiadvány megjelenését az RMDSZ és a Communitas Alapítvány teszi lehetővé.

A szülők többsége kérvényezte az iskolai hittanoktatást

Nagy az érdeklődés a vallásóra iránt

A romániai diákok több mint 90 százaléka igényelte a vallásórán való részvételt az idei tanév második félévében – derül ki az oktatási minisztérium által ismertetett összesített adatokból. A szaktárca közlése szerint a március 6-ai határidőig 2 140 238 igénylés érkezett az iskolai hittanoktatásra, ez a diákok 90,44 százalékát teszi ki. Az előkészítő osztályba való beiratkozásnál ennél is nagyobb keresletet tapasztaltak a vallásóra iránt, az eddig benyújtott 144 358 beiratkozási kérésből 135 049 esetében a vallásóra iránti igényt is jelezték.

Hargita megyében – ahol a legnagyobb a magyar lakosság aránya – a határidőig a szülők 95 százaléka igényelte, hogy gyermeke vallásórára járhasson. Bogos Mária, a megyei tanfelügyelőség római katolikus és protestáns vallásoktatásért felelős tanfelügyelője elmondta: kielégítőnek tartják ezt az arányt, és jelentették az oktatási minisztériumnak, hogy egyetlen hitoktatói katedrát sem kell megszüntetni a megyében. Bogos Mária ugyanakkor úgy vélte: ha egy szülő utólag, a határidő lejártát követően szeretné igényelni gyermeke számára a hittanórát, minden bizonnyal nem lesz akadálya, hogy kérésének eleget tegyenek. Ezt Sorin Cîmpeanu oktatási miniszter is megerősítette: a tárcavezető úgy nyilatkozott, csak azért kellett rögzíteniük a március 6-ai határidőt, mert a *Hivatalos Közlöny*ben 45 napja jelent meg az alkotmánybíróóság vonatkozó döntése, és a szaktárcának a hatályos törvények alapján legfeljebb ennyi idő állt rendelkezésére, hogy az ítéletet gyakorlatba ültesse. A miniszter tájékoztatása szerint ugyanakkor ebben az időszakban döntenek a 2015–2016-os tanévre vonatkozóan az opcionális tantárgyakról, ami alapján az iskolák meghirdethetik a következő tanévre a szabad pedagógusi állásokat, ezért is volt szükség a határidőre. Az oktatási miniszter azt is elmondta: a vallásórát igénylő szülők rendkívül magas aránya azt mutatja, hogy a hitoktatás fontossága körüli vita „nem jelent valós problémát”. „Néhány héttel ezelőtt még aggasztó volt a helyzet, attól tartottunk, hogy az országban tevékenykedő 6200 vallásitanár – akik közül 4200-an tavaly szeptember óta tanítanak – közül többen elveszíthetik állásukat, de most már nem áll fenn ez a veszély” – fogalmazott sajtótájékoztatóján Cîmpeanu.

Nyomásgyakorlásra panaszkodtak a szülők

A határidőt megelőző hetekben egyébként egyes szülők iskolai nyomásgyakorlásra panaszkodtak, a *Hotnews* hírpor-

tálhoz érkezett panaszok szerint egyes tanintézetek vezetősége a vallásóra igénylésére kötelezte őket. A hírportál által megkeresett Sorin Cîmpeanu oktatási miniszter leszögezte, a szaktárca álláspontja világos a kérdésben: nem lehet kötelezni valamit, ami opcionális.

A képviselőház oktatási bizottsága egyébként úgy módosította az oktatási törvény hittanoktatásra vonatkozó cikkelyét, hogy a jövőben valamennyi szülőnek jelezni kell, igényli-e gyermeke számára a vallásórát, vagy sem. Az

Foto: ZIARULUMINA.RO

• **Kényszerhelyzet?** Egyes tanintézetek vezetősége kötelezte a szülőket a vallásóra igénylésére

alsóház jogi bizottsága a téma tárgyalása során korábban úgy döntött, hogy a szülőknek az adott iskolai szint – elemi, általános vagy középiskolai – elkezdésekor kell benyújtaniuk a kérést, amennyiben szeretnék, hogy gyermekük az iskolában is részesüljön vallásos nevelésben. A bizottsági döntések még módosulhatnak a plénumbeli vita során, az ügyben a szenátus a döntéshozó fórum.

Közös egyházi állásfoglalás

Az iskolai vallásoktatás témájában a határidő lejártá előtt Bukarestben ülésezett a Romániai Vallási Felekezetek Konzultatív Tanácsa, melyet Ioan Robu bukaresti római katolikus érsek vezetett. A testület közös állásfoglalást adott ki, melyben kérte, hogy az oktatási törvény vallásoktatásra vonatkozó cikkelyét oly módon módosítsák, hogy ne kelljen a szülőknek vagy a már felnőtt iskolásnak minden évben kérnie a vallásórán való részvételt. Az egyházi előljárók javaslata

szerint a szülőknek, nagykorú diáknak csak abban az esetben kellene kérvényt benyújtani, ha már nem akar vallásórára járni, vagy módosítani szeretné a korábbi kérvényt. A főpásztorok szerint ezáltal mentesítenék a szülőket az alól, hogy évente újra kérvényezzék a vallásoktatást, és az iskoláknak sem kellene évente több száz kérést iktatniuk.

„Az egyházak népszerűsítő kampányt folytatnak a szülők körében, hogy igényeljék gyerekeik számára az iskolai vallásoktatást, különböző módszerekkel igyekezve befolyásolni döntésüket. Az ortodox egyház látványos módszert választott, és az interneten, valamint az általa működtetett *Trinitas* televízió keresztül neves közéleti személyiségek bevonásával népszerűsíti a hittanoktatást.”

Sztárokkal kampányolt az ortodox egyház

Az egyházak egyébként népszerűsítő kampányt folytatnak a szülők körében, hogy igényeljék gyerekeik számára az iskolai vallásoktatást, különböző módszerekkel igyekezve befolyásolni döntésüket. Az ortodox egyház látványos módszert választott, és az interneten, valamint az általa működtetett *Trinitas* televízió keresztül neves közéleti személyiségek bevonásával népszerűsíti a hittanoktatást. „Miként engedheti meg egy szülő, hogy a gyermeke úgy döntsön: nem akar tudomást szerezni az európai társadalom alapjait képező erkölcsi elvekről?” – tette fel a kérdést az egyik legismertebb kortárs román költő, író, Ana Blandiana emberjogi harcos, a romániai PEN Club alapítója. Hozzá hasonlóan Sofia Vicoveanca népdalénekes, Dan Puric színész, Daniel Buzdugan rádiós műsorvezető, valamint a Connect-R művésznévén befutott Relu Mihalache hiphopénekes is kiállt az iskolai vallásoktatásért.

Körlevélben buzdítottak a magyar egyházfők

A történelmi magyar egyházak vezetői körlevélben szorgalmazták, hogy híveik kérvényezzék gyerekeik iskolai vallásórán való részvételét. A római katolikus, református és unitárius egyház vezetői emlékeztettek, hogy a hittan már az idei tanévben választható tantárggyá válik a romániai tanintézetekben: azoknak a szülőknek, akik azt szeretnék, hogy gyerekeik vallásos nevelésben részesüljön, kérvényezniük kell ezt.

Jakubinyi György gyulafehérvári római katolikus érsek közleményében Szent Ágoston másfél évezreddel ezelőtti buzdítását idézte, rámutatva annak időszerűségére: „hogy neveljük gyermekeinket Istennek, mert akkor magunknak neveljük!” Hangsúlyozta, hogy az egyház minden római katolikus gyermek számára biztosítja a szakképzett hitoktatót, akik az iskolai hittanórák keretében – az alapvető vallási ismeretek átadása mellett – a gyermekek hitbeli és erkölcsi nevelésére is nagy hangsúlyt fektetnek. „Szülők, keresztszülők és bérmaszülők felelőssége, hogy a szentségkiszolgáltatásoknál vállalt kötelezettséget, az iskolai hitoktatás és vallásos nevelés igénylésével is teljesítsék”

– mutatott rá az érsek azon reményének adva hangot, hogy a lelkészek, hitoktatók és az iskolák vezetőségének együttműködése révén a továbbiakban is sikerül biztosítani az iskolai hittanoktatást.

„Ne engedjük a kényelem kísértésének! Tartsuk lelkiismeretbeli kötelességünknek lelkipásztorok, szülők és nevelők egyaránt, hogy minden gyermekünk a törvényes kereteken belül, lehetőleg anyanyelvén vegyen részt az iskolai hitoktatáson” – szólította fel a híveket Böcskei László nagyváradi római katolikus püspök is, hangsúlyozva a szülők gyerekneveléssel kapcsolatos feladatait. Hangsúlyozta, a lelkészeknek, hittantanároknak azon kell fáradozniuk, hogy az iskolai hittanórák vonzóak legyenek, biztató Isten-élményhez segítsék a diákokat.

Kató Béla, az Erdélyi Református Egyházkerület püspöke is körlevélben hívta fel az esperesek, lelkészek, presbiterek, pedagógusok, szülők figyelmét a változásokra. „Anyaszentegyházunk hitvallásainkból fakadóan felelősséget vállal a gyermekek hitbeli nevelésével kapcsolatban. A keresztelés alkalmával szülők, keresztszülők és az egész gyülekezet fogadalmat tesz arra, hogy mindent megtesz a »gyülekezet minden gyermekének hitbeli nevelése érdekében«” – hangsúlyozta.

A vallásoktatással kapcsolatos módosításokra közleményben hívta fel a figyelmet a Magyar Unitárius Egyház is, melyben az ezzel kapcsolatos gyakorlati tudnivalókat is ismertetette. „Az egyházközségi tag kötelességei: vallásos és erkölcsi életet élni, gyermekei oktatásáról és vallás-erkölcsi neveléséről gondoskodni; az egyházi jogszabályokat

„A történelmi magyar egyházak vezetői körlevélben szorgalmazták, hogy híveik kérvényezzék gyerekeik iskolai vallásórán való részvételét. A római katolikus, református és unitárius egyház vezetői emlékeztettek, hogy a hittan már az idei tanévben választható tantárggyá válik a romániai tanintézetekben: azoknak a szülőknek, akik azt szeretnék, hogy gyerekeik vallásos nevelésben részesüljön, kérvényezniük kell ezt.”

tiszteletben tartani” – idézte a Magyar Unitárius Egyház szervezeti és működési szabályzatát a körlevél.

Az iskolai vallásórák státusának módosítását Remus Cernea független képviselő kezdeményezte, majd az alkotmánybíróság is alátámasztotta. A taláros testület úgy döntött, hogy az eddigi gyakorlattól eltérően – amikor a hittanoktatást nem igénylő szülőknek kellett erre vonatkozó kérést benyújtani az iskola vezetőségéhez – ezután azoknak kell kérvényt írni, akik vallásos nevelésben szeretnék részesíteni gyerekeiket. Az ítéletnek a *Hivatalos Közlöny*ben való megjelenésétől számított 45 napos határidő március 9-én járt le.

PAP MELINDA

Hisszük is, amit vallunk?

Ezen is túl vagyunk: rekordidő alatt kérvényeztük, hogy gyerekeink vallásórára járjanak. A statisztika szerint a szülők több mint 88 százaléka megértette, „hogy a kérvény kitöltése formáság, amelynek eleget kell tenni” – olvasható a sajtóban.

Mit mondjak? Nem vagyok különösebben büszke magunkra.

(Mielőtt megköveztetnék, hadd mondjam el, hogy egyházi iskolában értettségiztem, első kézből tudom, hogy milyen a vallásos nevelés. Nem

„Aztán még az sem tetszik – és talán ez a legelkeserítőbb –, hogy hasonlóan az egyházi vallásórákhoz a gyerekek az iskolában is legtöbbször az életet le szabályozó, haragos, számon kérő és szigorú Istenképpel találkozhatnak. »Ha nem jársz templomba, megbüntet a Jóisten!« – ez volt a lányom egyik első osztályos felfedzése.”

rossz. Sőt. Állítom: az egyik legjobb dolog, ami életemben történt velem, hogy 1990-ben, vállalva a kísérleti nyúl szerepét egy vadiúj iskolában, diákja lettem az éppen újrainduló kolozsvári Református Kollégiumnak. 15 éves voltam. Addig életemben nem járt a kezemben Biblia. A felvételire meg néztem két Jézus-filmet. Bejutottam. És megismerkedtem Istennel. Azóta is jóban vagyunk.)

Szóval aláírtam a kérvényt. Mindenki aláírta, nem volt kérdés. Ha megkérdezi, miért... hát főleg azért, mert nem szeretném, ha a vallás tanárnő – aki nagyon lelkes, és nagyon szimpatikus – miattam kerülne az utcára. Mert amúgy... annak a fajta vallásórának, ami az iskolában zajlik, nem sok értelmét látom. És erről nem a vallás tanárnő tehet.

Elsősorban azért, mert ez is, mint annyi minden más a mi csodálatos, mindig jobbra törekvő oktatási rendszerünkben csupán formáság.

Bekerült a tananyagba, mert az ország nagyobb fele büszkén veri a mellét, hogy Európa egyik legvallásosabb népe, s mint ilyen egyértelmű, hogy az iskolában is fontosnak tartja a vallásos nevelést. (Hogy a vallásos nevelés és hívő lelkület úgy általában a hétköznapi napokban sehol sem nyilvánul meg, az már a kutyát sem érdekli.)

Másodsorban azért, mert nincs kitalálva, mi a célja. Közismert, hogy minden egyház szervez különböző korosztályoknak vallásórát, ahol akár egészen kicsi kortól bibliai történetekkel, később már bibliamagyarázattal, dogmatikai kérdések felvetésével vezetik be a gyerekeket, fiatalokat az illető vallás világába. Ehhez képest az iskolai vallásóra semmi pluszt nem hoz, ugyanazt ismétli. Ráadásul az, amit vallásórán hall, nem feltétlenül egyezik azzal, amit a gyerek a többi órán tanul. Közhely, hogy a földrajz- vagy biológiaórán nem tanulnak a teremtésről, ha valaki azt merné földrajzórán mondani, hogy Isten teremtette a Földet – egyszerűen kiröhögnek. Akkor meg kértem én: miért jó az, ha már a kisiskolások fejében külön dobozba zárjuk, hogy mit mond a vallás, és külön dobozba azt, hogy mit mond a tudomány? Miért nincs átjárás? Hiszen van olyan, hogy vallásos világnézet. Ezt hagyjuk a szülőknek meg a tiszteletes uraknak? Zavaros.

Aztán még az sem tetszik – és talán ez a legelkeserítőbb –, hogy hasonlóan az egyházi vallásórákhoz a gyerekek az iskolában is legtöbbször az életet le szabályozó, haragos, számon kérő és szigorú Istenképpel találkozhatnak. „Ha nem jársz templomba, megbüntet a Jóisten!” – ez volt a lányom egyik első osztályos felfedzése. „Anyá, azt mondták, nem szerethetlek legjobban a világon. Azt mondták, Istent kell!” – egy hasonló élmény. Hogy az egyház mindig is ezt tanította, és valamikor mindenki túltette magát ezeken a lekiismeret-furdalásokon? Lehet. De jól van ez így? Véleményem szerint nincs jól.

Ha már vallásóra kell, akkor miért nem tanulnak a gyerekek általában a vallásokról? Miért nem ismerkednek meg más vallásokkal? Miért nem ismerik meg az egyházak történetét? Miért nem tanulnak arról, hogy voltak

keresztes hadjáratok, és volt reformáció, boszorkányégetés és inkvizíció? És hogy hasonlóan brutális és értelmetlen volt, mint az, amit most látunk a

„És miért nem tanulnak arról, hogy milyen jó az, hogy a 21. századi ember van már annyira felvilágosult, hogy össze tudja egyeztetni a Biblia szimbólumait az evolúcióelmélettel, és tudja, hogy a hite csak őrá és Istenre tartozik? És ami a legfontosabb: az iskola miért nem tartja fontosnak, hogy a hétköznapi életben megnyilvánuljon a keresztény világnézet?”

Közel-Keleten. (Persze tudom, történelemórán nyilván esik szó erről, de mennyire más lenne a hatása, ha vallásórán hangzana el!) És miért nem tanulnak arról, hogy milyen jó az, hogy a 21. századi ember van már annyira felvilágosult, hogy össze tudja egyeztetni a Biblia szimbólumait az evolúcióelmélettel, és tudja, hogy a hite csak őrá és Istenre tartozik? És ami a legfontosabb: az iskola miért nem tartja fontosnak, hogy a hétköznapi életben megnyilvánuljon a keresztény világnézet, erkölcs? Hol a mindent elfogadó szeretet? A szelíd jóakarát? A türelmet?

Mindent összevetve azt hiszem, hogy valójában nem is a vallással, a vallásórával van itt a gond, mert nem is az a fontos, hiszen csak külsőség. A HIT a lényeg, ami ha van, csodálatos dolog, bár tanítani erre senkit nem lehet. Segíteni a gyerekünket a meg tapasztalásban viszont annál inkább kell és lehet. De hogy ennek helye és ideje az agyonzsúfolt és stresszelt iskolai program keretében lenne – erősen kétlem.

ALBERT ANTAL
ORSOLYA

Beszélgetés Andrási Benedek székelykeresztúri lelkész-vallás tanárral

A vallásoktatás mint más tantárgyakhoz vezető út

Hogyan alakult a pedagógusi pályád? Ő választott téged, vagy fordítva történt?

Bemutatkozásom alkalmával mindig mosolyogva szoktam elmesélni pedagógusi pályám alakulását. Pedagóguscsalád sarja vagyok: az óvodában édesanyám húga volt az első óvó nénim, majd az 1–3. osztályban édesanyám nővére a tanítónőm, negyedikben a sógora a tanító bácsim, 5–8-ban édesanyám az osztályfőnököm és édesapám (aki azelőtt iskolaigazgató is volt) a történelem-földrajz szakos tanárom. Amikor bekerültem a székelyudvarhelyi tanítóképzőbe, tanáraim egy része úgy ismert, mint nővéremnek az öccsét, aki ugyancsak tanítói oklevelet szerzett. A tanítóképző befejezése után Hargita megye első hivatalosan kinevezett óvó bácsijaként kezddhettem volna pedagógusi pályafutásomat, ám a sikeres teológiai felvételit követően ez elhalasztódott. Teológiai tanulmányaim ideje alatt pár hónapig helyettesítettem a kolozsvári unitárius lelkész-vallás tanárt, és a város különböző iskoláiban tanítottam. Valószínű, mindezek közrejátszottak abban, hogy az egyetem elvégzését követően nem parókus lelkésznek, hanem iskolai lelkész-vallás tanárnak nevezetek ki. Magyarai Lajost idézve úgy érzem, hogy „az utat én akartam, mert engem akart az út”.

András Benedek 1977-ben született Alsó-sófalván. Tanulmányait szülőfalujában kezdte, később a székelyudvarhelyi Benedek Elek Tanítóképzőben szerzett tanítói oklevelet, majd a kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet és a nagyszebeni Lucian Blaga Tudományegyetem hallgatója. Jelenleg a székelykeresztúri Berde Mózes Unitárius Gimnázium lelkész-vallás tanára, 2005–2015 között aligazgatója. 2009-től a Magyar Unitárius Egyház oktatásügyi előadó-tanácsosa. Nős, két gyerek édesapja.

A hazai vallásoktatás szerepét és helyzetét már sokan sokféleképpen próbálták megközelíteni és értelmezni. Több szinten is felvetődik, ma is aktuális a vallásoktatás kötelező vagy választható jellege. Te mit gondolsz erről?

A kérdés ismét különös aktualitást nyert az alkotmánybíróság vallásoktatásra vonatkozó döntését követően, mely kimondja, hogy a szülőnek írásban kell kérnie, hogy gyermeke vallásórára járjon. Több szempontból is megközelíthetjük a kérdést, és akár egy egész lapszámot lehetne ennek szentelni... Egyházi szempontból talán a legegyszerűbb megválaszolni, hiszen a vonatkozó egyházi törvények szerint az minősül egyháztagnak, aki gyermekeit vallásoktatásban részesíti. Ám a kérdésnek más vetületei is vannak (most nem térek ki arra, hogy miért éppen a vallás tantárgyat pécézték ki a törzsanyag tantárgyak közül... mi lenne, ha esetleg más tantárgyra is érvényes lenne az, hogy a szülőnek írásban kell kérnie, hogy a gyermeke azt tanulja...), melyek arra vonatkoznak, hogy mi mellett dönt a szülő. Számos tévhit létezik a vallásoktatással kapcsolatban, melyek szerint vallásórán indoktrinálják a gyerekeket, unalmasak, nem lehet ott semmit tanulni, stb. Az unitárius vallás tantárgy tanterveit tudatosan úgy állítottunk össze, hogy az alapvető vallási ismeretek mellett olyan képességekre és ismeretekre is szert tegyenek a gyermekek, melyek hozzájárulnak általános műveltségük és személyiségük fejlesztéséhez, és sok esetben alapot nyújtsanak más tantárgyak megértéséhez. Ilyen tantervi elemek például Erdély történelme, mitológiai témakörök, a vallástörténelem, az etika vagy a személyiségfejlesztés széles skálája. Kellemes visszajelzés volt számomra, amikor volt diákom a BBTE magyar–angol szakos hallgatójaként a csoportból egyedüliként tudta Heltai Gáspár hozzájárulását a magyar helyesírás kialakításához, ő

tudta elmondani a nyomda jellegzetességeit, az általa nyomtatott könyvek fontosságát, és a tanára elcsodálkozott, amikor megtudta, hogy minderről vallásórán tanult. Visszatérve az alapkérdésre, azaz a vallásoktatás

„A közhiedelemmel ellentétben a diákokat – különösen a serdülő- és ifjúkorúakat – nagyon is érdeklik a transzcendens világgal kapcsolatos kérdések. A modern kommunikációs eszközök által számtalan vallási tartalmú információhalmazzal találkoznak, melyeket nem tudnak kellőképpen feldolgozni.”

választható vagy kötelező voltára, az elmúlt napok történései egyfajta pozitív visszajelzést adtak: a szülőket/diákok közel 90 százaléka választotta a vallásoktatást a minisztérium által megszabott időpontig. Úgy érzem, ez a válasz önmagáért beszél. Ugyanakkor azok véleményét is tisztelnünk kell, akik nem kívánják gyermekeiket ilyen típusú oktatásban részesíteni.

Mit jelent számodra pedagógusnak lenni? Ha visszatekintesz az elmúlt évekre, hogyan tudnád megfogalmazni pedagógusi tapasztalataid lényegét?

Pedagógusnak lenni azt jelenti számomra, hogy elsősorban nevelem a diákokat; segíteni őket abban, hogy személyiségük az Istentől kapott talentumaik szerint a lehető legteljesebben bontakozzék ki. Sajnos mai oktatási rendszerünk kevés hangsúlyt fektet a differenciált oktatásra, teljesítményorientált, és szinte mindent a

tantárgyversenyek és vizsgák szempontjából ítél meg. Arra már kevesebb figyelmet fordít a rendszer, hogy mit jelent egy diákot ötösről hetes szintre felemelni, hogyan lehet az Y, Z generáció érdeklődését felkelteni a tanulás iránt. Az elmúlt évek tapasztalatai azt mutatják számomra, hogy következetes munkával mindig sikerül elérni a kitűzött célokat. A diákok visszajelzéseiből levonhattam a következtetést: akkor van a munkámnak eredménye, amikor a tanárban megérzik a partnert, aki értük dolgozik.

Szerinted miben más a vallásánarrak munkája a más tantárgyakat oktató pedagógusokéhoz képest?

Nem is mondhatnám azt, hogy más, hiszen ugyanazon elvárások, követelmények vonatkoznak a vallásoktatókra is, mint bármelyik más tantárgyat oktató tanárra. Ugyanakkor a vallás-tanároknak a transzcendens világ értékrendszerét is fontos megismertetniük a diákokkal. A közhiedelemmel ellentétben a diákokat – különösen a serdülő- és ifjúkorúakat – nagyon is érdeklik a transzcendens világgal kapcsolatos kérdések. A modern kommunikációs eszközök által számtalan vallási tartalmú információhalmazzal találkozhatnak, melyeket nem tudnak kellőképpen feldolgozni, értelmezni és megmagyarázni saját létük szempontjából. A napokban volt egy olyan vallásórám, melyen kimondottan ilyen jellegű kérdéseket tettek fel, és nem győztem megválaszolni azokat.

A posztmodern társadalom plurális értékrendszere megnehezíti a pedagógusok munkáját. Nagyon változatos a tanulók hozott értékrendszere, szociális, családi háttérre. Téged mi motivál munka közben?

A diákjaim azok, akik elsősorban motiválnak, értük érdemes küzdeni. Nagyon jólesik, amikor volt diákjaim felkeresnek, vagy írnak, arról, hogy mi mindent köszönhetnek az iskolának vagy akár nekem személy szerint. A különböző helységekből érkező diákok hozott értékrendszere, szociális, családi háttere nemhogy változatos, hanem sokszor óriási ellentéteket hordoz. Volt már olyan diákom, aki naponta nyolc kilométert gyalogolt le többször is, csak azért, hogy tanulhasson. Egy téli estén felajánlottam neki, hogy autóval hazaviszem, többszöri

viaskozás után sikerült rábeszélnem arra, hogy ne gyalogoljon aznap a csattogó hidegben. Amikor a szülőfalujába értünk, az utcájuk előtt kiszállt és elmondta, mennyire kínos volt számára ez az utazás, hiszen az ő családjában mindenki gyalog jár minden-hova. Jelenleg egyetemet végzett, és Kolozsváron a szakmájában dolgozik.

Mit tartasz a legnehezebbnek a vallásánári munkában?

A számtalan előítéletet, mely a vallásoktatást körülveszi. Az elmúlt pár évtized agymosása mai napig kihat. Felnőtt pár olyan generáció, akik számára minden, ami a vallással kapcsolatos, tabutémának minősült. Az előítéletek leküzdéséhez kitartó, következetes munkára van szükség.

Az unitárius egyházon belül oktatási előadó-tanácsosként is tevékenykedsz. Ez bizonyára összetett tevékenység, melynek része a vallásánarrak értékelése is. Hogyan látod a vallásánárképzés helyzetét?

Az unitárius vallásánárképzés kétféleképpen valósul meg: egyrészt a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet (KPTI) lelkészi végzettségű diákjai által, akik a BBTE-n pedagógiai modul szereznek; másrészt a BBTE református didaktikai fakultása unitárius hallgatói által, akik református kollégáikkal közösen végzik tanulmányaikat az egyetemen, és az unitárius szaktantárgyakat a KPTI keretén belül hallgatják. Mindkét egyetemen magas szintű képzésben részesülnek azok, akik vallásoktatók szeretnének lenni. A problémát főként a továbbképzés területén látom, hisz unitárius vallásoktatók számára elég szűkösek az ilyen lehetőségek. Ugyanakkor azt is látnunk kell, hogy a vallásoktatói „szakma” – akár csak a többi kezdő tanári pálya – nem vonzó az egyetemet végzett fiatalok számára, és ezt elsősorban a rendszer alulfinanszírozottságának, valamint az oktatók társadalmi státusza csökkenésének tulajdonítom.

A pedagógusi pálya mellett lelkész is vagy. Milyen egy lelkész-vallásánár, ha nem dolgozik?

Iskolai lelkész-vallásánár vagyok, ezért pedagógusként és lelkészként is tevékenykedem. Ugyanakkor munkaköröm teljesen eltér a klasszikus lelkészi, úgynevezett parókus lelkészi

munkakörtől. Míg a pedagógusok zöme a felnövekvő generációkra fekteti elsősorban a hangsúlyt, addig a lelkészek a valódi élethosszig tartó tanítást művelik. A pedagógusok a gyerekekkel/diákokkal és azok szüleivel közösen törekednek közös célja-

ik megvalósítására; a lelkész minden korosztállyal foglalkozik.

Amikor nem dolgozom, próbálok „normális” életet élni: családtagjaimmal vagyok, olvasok, kirándulok, zenét hallok.

Az élethosszig tartó tanulásra való felkészítés az iskola mint intézmény központi feladata. Mivel felekezeti iskolában oktatasz, mit gondolsz, könnyebb ezt a követelményt megvalósítani?

Tanárként úgy érzem, hogy könnyebb egy felekezeti iskolában ezt a követelményt megvalósítani, hisz az egyház égisze alatt olyan lehetőségek is a rendelkezésemre/rendelkezésünkre állnak, melyek nem adatnak meg minden iskolában. A felekezeti iskola mellett ott áll az egyház a maga intézményrendszerével, így sokkal nagyobb lehetőségünk van nemcsak a diákjainkkal, hanem azok szüleivel, családtagjaikkal vagy – évek múltán – akár gyerekeikkel is találkozni. Számos volt diákunkkal más élethelyzetben, azaz nem iskolai, hanem egyházi környezetben folytatjuk az élethosszig tartó tanulást.

BIRTA-SZÉKELY NOÉMI

Erdélyi magyar középiskolások történelmi vetélkedője Marosvásárhelyen

Szabadsághősök a kamerák keresztútjában

Idén harmadik alkalommal szervezték meg az erdélyi magyar középiskolások vetélkedőjét az 1848–49-es forradalom és szabadságharc témájában. A megmérettetés érdekessége, hogy a fiataloknak a kamerák keresztútjában kell bizonyítaniuk, továbbá a tárgyi tudás mellett a kreativitást is felméri: a hősök „bőrbe bújva” jeleneteket is elő kellett adniuk.

Történelmi tudás, kreativitás

A marosvásárhelyi Kultúrpalota kis-terme adott otthont – immár hagyományosan – az *Erdélyi Magyar Televízió* és az RMDSZ főtájkársága, valamint oktatási fősztálya által szervezett tör-

a kreativitást is felméri. Ez kihívás a diákoknak, mert egy-két hónapos felkészülést igényel” – fogalmazott Szepessy. Hozzátette, évente öt különböző városból hívnak meg iskolákat a Forradalom utca 48-ra, és ügyelnek arra, hogy a székelyföldiek mellett a szórvány is képviseltesse magát. Idén az előző évi győztes címén a Kolozsvári Református Kollégium csapata volt jelen, valamint Brassóból az Áprily Lajos Főgimnázium, Aradról a Csiky Gergely Főgimnázium, Sepsiszentgyörgyről a Mikes Kelemen Líceum és Székelyudvarhelyről a Tamási Áron Gimnázium.

'48 mindig hálás téma

A diákoknak idén is a Barabási Tivadar színművész, műsorvezető, moderátor által feltett kérdésekre kellett válaszolniuk. „A színészi munka és televíziózás mellett oktatok is középiskolában, így látom, hogy a diákok miként használják tárgyi tudásukat és kreativitásukat. Egy ilyen vetélkedőn elsősorban azok a fiatalok vesznek részt, akik szeretik a történelmet, és jó látni, hogy izgalommal tölti el őket. Mivel a tévé miatt nagyobb a verseny súlya, mint egy iskolai vetélkedőnek, ehhez mérten készülnek fel a csapatok. Itt, bár közhely, de tényleg a részvétel a fontos, mert sokkal maradandóbb élménnyel gazdagodnak a diákok: a felkészülés során olyan ismereteket szereznek, amelyeket az iskolában nem oktatnak, ráadásul a felvételt tíz-tizenöt év múlva elő lehet venni, és érdekes lesz visszanézni” – mondta kérdésünkre Barabási Tivadar. A műsorvezetővel egyetértett a székelyudvarhelyi Tamási Áron Gimnázium csapatának irányító tanára, Péter István is, aki szerint a diákoknak mindenképp, de még a tanároknak is öröm és élmény találkozni a többi résztvevővel. Továbbá a '48-as forradalom és szabadságharc témája nekünk, erdélyieknek mindig egy hálás téma a történelemtanár szerint. „Azok a legszerencsésebbek, akiket kiválasztanak ilyen feladatra, mert olyan információkra tesznek

szert, amelyekkel a társaik nem igazán találkozhatnak, hiszen az iskolai tananyagban ezt a témakört felületesen kezelik” – fogalmazott az oktató, aki versenyzői tapasztalattal rendelkező tizenkettedikes „flait” nem féltette a kamerák miatti lámpaláztól. Az összeszokott csapat tagjai egyébként nem fordultak különösebb trükkökhöz a felkészülés során – ahogy Simó Magor fogalmazott, akit leginkább Petőfi sze-

• Olasz Angéla nyugalmazott aradi történelemtanár

mélyisége fogott meg: „megkaptuk az anyagot, kiosztottuk, megtanultuk”. Barabás Hunor elmondta, idejük nagy részét a könyvtárban töltötték, a fontos dátumokat, eseményeket kijegyzetelték, a színdarabot pedig begyakorolták. Orbán Tamás úgy vélte, új feladatokkal vagy az eddig kevésbé feldolgozott témakörökre összpontosítva lehet bővíteni a '48-as forradalom témáját, hiszen „rengeteg olyan ember és esemény közrejátszott, amelyet elfelejtett a történelem”.

Az aradiak számára fontosabb a forradalom

Az idei vetélkedőre meghívást kapott az aradi Csiky Gergely Főgimnázium csapata is, a fiúk egyikét pedig éppen Csiky Gergelynek hívják. „A '48-as forradalom fontos a belső-erdélyieknek és a szórványban élőknek is. Számunkra mégis kicsit fontosabb, mert az utolsó vesztes csata és a világhíri fegyverlettel is nálunk történt” – mondta a diák.

• Az aradi Csiky Gergely Főgimnázium csapata

ténelmi vetélkedő rögzítésének március 7-én. A felvételt március 15-én tűzték műsorra. „Minden évben más-más iskolákat hívunk meg. Az intézmények döntenek el, hogy ki az a három diák, aki őket mintegy válogatottként képviseli. Hagyományos vetélkedő, kérdésekkel, feladatokkal, de jelentős pluszt ad az, hogy mindezt kamerák rögzítik, és a televízió műsorra tűzi, tehát nemcsak a teremben ülők, hanem mindenki láthatja. Mi ezzel kívánunk hozzájárulni a március 15-ei ünnepségsorozathoz” – mondta az *Erdélyi Tv* igazgatója, Szepessy Előd. Hozzátette, fontosnak tartják, hogy megszólítsák a fiatalokat. „Nem hinném, hogy a téma lerágott csont, hiszen minden évben arra törekszünk, hogy újítsunk a feladatokon, a történelmi tudás mellett

„Sokat jelent, hogy Aradról érkeztünk, mert ott volt a forradalom megtorlása, ott végezték ki a tizenhárom vértanút. Kossuth Lajossal, Wesselényivel, Petőfivel, Görgey Artúrral és Bem Józseffel foglalkoztunk többet, mert ők voltak a forradalom főbb személyiségei” – tette hozzá Tóthpál Béla. Ehhez a gondolatsorhoz csatlakozott Zaharie-Gulyás Ábel is: „Mi kicsit másképp látjuk, kicsit másképp éljük meg, és másképp tanultunk a szabadságharcról, mint a többi erdélyi iskola diákja. Olyan pluszinformációt kapunk az iskolában, amire talán más városban nem jut idő. Az én kedvencem Wesselényi, akinek Erdélyben hihetetlen nagy politikai szerepe volt, olyan, mint Magyarhonban Kossuthnak. Nélkülözhetetlen volt, hogy az erdélyi országgyűlésben kimondják az uniót, majd később a jobbágyok felszabadítását is”. Kitértünk arra is, hogy az

„A diákság számára sokat kell jelentenie a témának, mert az egész forradalmat az ifjúság kezdte. Sok igényes munka, kutatás, utánaolvasás, információgyűjtés jellemezte a felkészülést, igencsak megmozgattuk a gyerekeket. A történelemtanítás és megértés nem arról szól, hogy elmeséljük, és a gyerekek megtanulják. A kutatás végtelenül fontos eleme a történelem és a magyar szabadságharc tanulásának.”

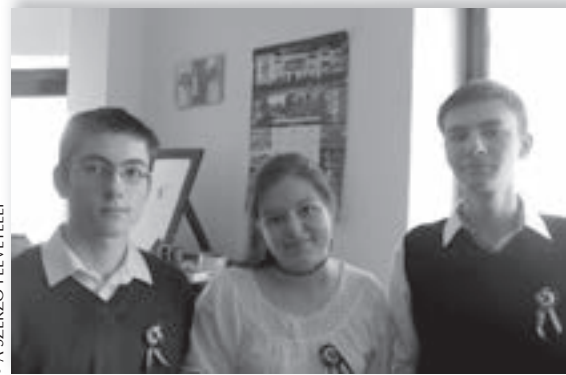
elmúlt időben többször érkeztek hírek Aradról, hogy rongálják a magyar emlékműveket, a Szabadság-szobrot. „Az a gond, hogy már nincs meg az az összetartás, ami '48-ban volt. Mivel a magyarság létszáma egyre csökken Arad megyében, egyre nehezebb a magyar közösségeknek megmaradni. Aradon már csak alig 10 százalék a magyarok aránya, nem tudjuk megátolni, hogy néhány román rongálja a műemlékeket” – mondták a diákok. Az aradiakat két tanár is elkísérte:

Olasz Angéla nyugalmazott történelemtanár a jelenetet tanította be, míg Lehoczky Attila a tárgyi tudásra helyezte a hangsúlyt. „Több éve vezetek honismereti kört, táborokban veszünk részt, műsorokkal lépünk fel, ahol nemzeti történelmünk kimagasló személyiségeit elevenítik meg a diákok. A színdarab kapcsán is Aradon megtörtént, valós eseményekből építkeztünk: Kossuth kétszer járt Aradon, az egyik látogatását elevenítettük meg. Nem a tragikusabbat, amikor átadta a hatalmat Görgeynek – Aradon volt ugyanis az utolsó országgyűlés a városházán –, hanem azt, amikor Damjanich meglátogatása kapcsán szemügyre vette a várat, a város lakossága pedig nagy ünnepséggel, tisztelegéssel, fáklyás zenével fogadta. A szereplés óriási élmény a gyerekeknek, nagyon élvezik, hogy megismerkedjenek egy-egy történelmi hőssel, ez örökre a lelkükben marad. Egyre fogyunk, legalább a meglévőket ne veszítsük el, hanem a jövő számára tartsuk meg magyar lélekkel” – mondta a nyugalmazott tanárnő. Lehoczky Attila szerint sokkal több időt kellene erre az eseménysorozatra fordítani a tantervben, hiszen a forradalom európai jelentőségű volt. „Nálunk, Aradon ért véget, sajnos úgy, ahogy, ezért mi minden évben felhívjuk a diákok figyelmét ennek fontosságára, ápoljuk a vértanúk emlékét. Próbáljuk erősíteni a nemzeti öntudatot, de a románsággal is próbáljuk megértetni a szabadságharcot. A városvezetés – annak ellenére, hogy döntően román többségű, csak két magyar tanácsos van a testületben – nyitott erre a témára, a polgármester és a város vezető politikusai megtisztelik jelenlétükkel a március 15-ei és az október 6-ai megemlékezéseket nemzetiségtől függetlenül. Voltak és lesznek provokatív incidensek, de úgy érzem, ezek nem számítanak, nekünk Aradon a békés egymás mellett élés lehet az egyetlen lehetőségünk” – ismertette Lehoczky Attila.

Összetartás Brassóban

Szintén a szörványból, Erdély másik szegletéből érkezett a brassói Áprily Lajos Főgimnázium csapata. A diákok – Ugron Loránd, Gegő Csenge, Ambrus Mózes – szintén a forradalom helyi vonatkozásait igyekeztek kidomborítani, hiszen, mint mondták, amikor 1849-ben

Bem tábornok bevonult Brassóba, akkor az ott élő nemzetiségek együtt fogadták, így mondhatni, „nemzetközi volt a forradalom Brassóban”. „Annak ellenére, hogy kevés a magyar, nagyon erős a magyarságtudat, és összetartanak az

• A SZERZŐ FELVÉTELEI

• A brassói Áprily Lajos Főgimnázium csapata

emberek” – mondta Gegő Csenge, akinek csupán két napja volt felkészülni a versenyre, ugyanis egy másik diák helyére „ugrott” be. „A diákság számára minden évben sokat kell jelentenie a témának, mert az egész forradalmat az ifjúság kezdte, ennek pedig üzenete van: meg kell mozdulni, és meg kell újítani az országot, nemzetet” – mondták a brassói diákok. Vezetőtanáruk, Krizbai Melinda úgy véli, a forradalmi események megrázták egész Magyarországot, de a szörványvidék eseményei a háttérbe szorulnak, ezért jelenetük során a fellegrvárban történekről „mutatnak” képet hiteles beszámolók alapján. „Sok igényes munka, kutatás, utánaolvasás, információgyűjtés jellemezte a felkészülést, igencsak megmozgattuk a gyerekeket. A történelemtanítás és -megértés nem arról szól, hogy elmeséljük, és a gyerekek megtanulják, hanem a kutatás végtelenül fontos eleme a történelem és a magyar szabadságharc tanulásának” – fogalmazott Krizbai Melinda. A megmérettetést a sepsiszentgyörgyi Mikes Kelemen Elméleti Líceum nyerte, így ők jövőre is képviseltetik magukat a versenyen. Második a székelyudvarhelyi Tamási Áron Gimnázium, harmadik a kolozsvári Református Kollégium, negyedik az aradi Csiky Gergely Főgimnázium, ötödik pedig a brassói Áprily Lajos Főgimnázium csapata lett.

GÁSPÁR BOTOND

Forradalom utca 48

FOTÓK: ERDÉLYI MAGYAR TELEVÍZIÓ

Megidéztek a történelmet. Az 1848–49-es forradalom és szabadságharc témájában versenyzett öt erdélyi magyar középiskola az *Erdélyi Magyar Televízió*, az RMDSZ főtítkársága, valamint oktatási főosztálya által szervezett történel-

mi vetélkedőn a marosvásárhelyi Kultúrpalota kistermében. A március 7-ei eseményről szóló tudósításunk, a versenyzők, történelemtanárok és szervezők véleménye a 6–7. oldalon olvasható.

Helyreállító igazságszolgáltatás az iskolai agresszió ellen

A monoklitól az önbántalmazásig

Jó gyerek, rossz gyerek, agresszor, áldozat – a tettegesség, a verbális zaklatás, a pszichoterror, a bullying mindennapos az iskoláinkban diák-diák és tanár-diák viszonylatban. Az agresszió félelmet szül, iskolakerülést, a teljesítmény csökkenését, fóbíákat, akár biológiai tüneteket is, és szélsőséges esetben önbántalmazást eredményezhet. Most itt az új, hatékony megoldás: a helyreállító igazságszolgáltatás.

Ijesztő, de a jelek szerint valós: a verekedés – amikor mindkét fél ad is, kap is – még talán a legenyhébb (bár kétségtelenül traumatikus és kerülendő) változata az iskolai agresszióknak, ha

megtalálja a helyzet orvoslására legmegfelelőbb módszert.

Ha környezetünkben agresszióval szembesülünk, olyan megoldást szeretnénk, amelynek hatása nem egyszeri,

igazságszolgáltatás módszerét a pedagógusokkal ismertetni szükséges.

Ne marj, de szíszeghetsz!

László Éva nem először meghívottja az Életfa Családsegítő Egyesületnek, ám a számos érdeklődő őt is meglepte. A tömeg azonban mégsem vált a beszélgetés hangulatának kárára, olyan sok történetet várt megosztásra, orvoslásra.

Az agresszióknak jó szerepe is lehet, hajtóerőként funkcionálhat, a viselkedés megvalósulása lehet kérdéses – mondta László Éva, és megfogalmazta sok szülő keserű sajnálattal tett megállapítását: „addig neveltem a gyerekeket, hogy ő lett az osztály ballépője”. Petrov Ljubomir a gyerekek igen fejlett igazságérzetét említette az agresszió egyik elemeként, és ékes példával élt az asszertív agresszivitásról. A történet szerint Keleten egy mérges kígyó tartott rettegésben egy falut, több embert megmárt, azok komoly sérüléseket szereztek. Arra vetődött egy vándor, és megkérte a kígyót, hogy ne marjon, majd továbbállt. Egy év után a vándor visszatért, a kígyót sárban-vérben találta. A vándor érdeklődésére a kígyó elmondta: „azt tettem, amit mondtál!” A vándor azt felelte: „Félreértettél. Azt mondtam, ne marj, de azt nem, hogy ne szíszegi.”

Kibeszélni, jóvátenni

Az iskolai agresszió egyik kiváltó és fenntartó oka az, hogy a gyerek nem tudja, hogyan védje meg a maga igazát, hogyan képviselje a saját érdekeit oly módon, hogy más ne sértsen. Az agresszív viszonyok veszélye az is, hogy állandósulnak. A helyzet fokozódik, amikor egy csoport áll szemben egy személlyel, előfordulhat, hogy a bullyingba egy-két tanár is bekapcsolódik. Érdekes módon a bullying közösségtartó erővé válhat, ugyanis a leghatékonyabb csoportösszetartó erő a szolidaritás, márpedig egy

- „Az iskolai konfliktusok megoldását bonyolítja, hogy nehéz megtalálni az elkövetőt, ugyanakkor nehéz passzív szemlélőnek maradni.”

azt nézzük, hogy a csúfolkodás, a kiközösítés, megbélyegzés, a bullying, illetve a tanár bántalmazó magatartásformái mennyivel súlyosabb következményekkel járnak. A monokli elég gyorsan begyógyul, és legalább ott az elégtétel, hogy a másoknak is kék folt éktelenkedik a szeme körül, ráadásul a verekedés azonnal észrevehető, diáktársak, tanárok beavatkozhatnak, megállíthatják – ha merik, és hacsak nem mellékhatásukban, órák utáni néptelenebb időszakban történik. A lelki terror sokkal kifinomultabb, „láthatatlanabb”, ezért nehezebben észrevehető, amikor az áldozat vitathatatlan tüneteket produkál, akkor valószínűleg már régóta tart és nagy a baj. Beavatkozni viszont soha nem késő, ám ember legyen a talpán, aki szülőként vagy pedagógusként

hanem tartós, vagyis a gyerekek nem gyötrik, püfölik tovább egymást, mi helyt a békéltető felnőtt hátat fordít és távozik. A szándék megvalósításához azonban legtöbbünknek hiányoznak az eszközei, legyünk akár szülők vagy tanárok. Ehhez kínált fogódzót Petrov Ljubomir és László Éva, a pszichológusok az iskolai agresszió témájában tartottak közös előadást Kolozsváron. Hogy a jelenség milyen sokakat érint, azt mi sem igazolja ékebben, mint hogy a házigazda Életfa Családsegítő Egyesület székházát csordultig töltötték az érdeklődők, akik számtalan konkrét esetben kértek eligazítást, kérdéseiknek csak az előadás időkeze szabott gátat, és egybehangzóan állították: a témáról minél szélesebb körben beszélni kell, a helyreállító

adott csoport közösséget alkothat egy személy ellen. Az áldozat céltáblává vált – vélt vagy valós – hibája meghatározó erejű lesz, a csoport szemében az áldozat leredukálódik az adott hibájára (dado-gós, nagy orrú stb.), más tulajdonságai észrevétlenekké válnak. A szakemberek egy kísérletet ismertettek, amelynek során egy konfliktushelyzet szemtanúit kérdezték a történekről. A szemtanúk között volt egy beavatatlan, a többieknek a kísérlet szerint hazudniuk kellett a történettel kapcsolatban. A többség ereje olyan elsöprő volt, hogy a vallomásaival magára maradt egyetlen beavatatlan személy kétkedni kezdett saját igazában, és végül megmászította vallomását, ugyanazt mondta, mint a többiek.

Mit történik az agresszió áldozatával? Az, ahogyan érzi magát, nincs összhangban azzal, ahogyan érzi, hogy viselkednie kell. Megalázottságot, szégyent, frusztrációt érez, bosszankodik, mérges, szenved, ám tudja, ha mindezt kimutatja, még nagyobb pácba kerül, így előfordul, hogy inkább együtt nevet a többiekkel – saját magán. Ez további megerősítést ad a csoportnak, hogy hát hiszen ő is kacag, sőt ő a leginkább!

Az iskolai konfliktusok megoldását bonyolítja, hogy nehéz megtalálni az elkövetőt, ugyanakkor nehéz passzív szemlélőnek maradni. Míg a klasszikus konfliktusmegoldó próbálkozásaink a miértekre keresik a választ, amire sokszor a felek nem tudnak felelni, a helyreállító igazságszolgáltatás módszere azt kérdezi: mi történt, mit éreztél? E módszer előzményeként meg kell kérdezni az érintett feleket, hajlandóak-e részt venni egy beszélgetésben egy – a módszert jól ismerő, annak alkalmazására képes – független moderátorral, ahol aztán választ keresnek a fenti

„Segít, ha igyekezünk jó élményeket biztosítani a közösségnek. Fontos, hogy bármit tesz a szülő, ne indulatból, dühből tegye, ne engedjen utat zsigeri reakcióinak, hanem őrizze meg a hidegvérét.”

amit az elkövető javasol. Megérthetik egymás érzéseit, felfoghatják, hogy ami az egyiknek csupán játék (pl. sapkadobálás az osztályban), az a másiknak sértés. A módszer iskoláskortól működhet. Célja, hogy az, aki a csínyet elkövette, vállalja a felelősséget a tettéért, jóvátegye azt. Ha csak büntetést kap, az egy idő után hatástalan, ráadásul hatására áldozathelyzetbe húzódik az agresszor. Fontos, hogy az 1-4 találkozó álló moderált beszélgetés során ne legyenek erős vádak, indulatok.

Mit tehet a szülő, a tanár?

Az áldozattá váló gyermek szülei kérhetik a tanár támogatását. Segít, ha igyekszünk jó élményeket biztosítani a közösségnek. Fontos, hogy bármit tesz a szülő, ne indulatból, dühből tegye, ne engedjen utat zsigeri reakcióinak, hanem őrizze meg a hidegvérét. Tudatosítsa a gyerekekben, hogy a segítségkérés nem árulkodás, ösztönözzé a gyereket, hogy amikor számára megoldhatatlannak tűnő helyzettel találkozik, kérjen segítséget attól, akiben megbízik. Hallgassa meg a gyereket, és ne kezdjen túl gyorsan tanácsot osztogatni, hiszen a legtöbbször maga a gyerek fogalmazza meg a megoldásokat. Ne bagatellizáljuk el a – felnőtt szemmel akár nevetségesen irreálisnak tűnő (pl. „Azt mondta: megsütlek...” – fenyegetettségéből fakadó félelmét, ne nevéssük ki.

A kortárs pszichológiai trend szerint a szülő a gyermek szövetségese. De hogyan tud a szülő a gyermek szövetségese lenni akkor, ha gyermeke az agresszor? Az előadás hallgatósága maga is adott megoldásokat, pl. úgy levezettetni a gyermek energiáit, hogy rájöjjen, tud jó lenni, és akkor „elfelejt” rossz lenni. Segíthet a szerepjáték (pszichodráma), amelynek során az agresszor is megélheti, milyen kiszolgáltatottnak lenni.

A szakemberek hangsúlyozták az iskola, az adott csoporttal dolgozó tanárok felelősségét. Tanárként törekedjünk arra, hogy partnerséget alakítsunk ki, megoldást a szülőkkel közösen keressünk, ez azért is pozitív, mert a szülői szerepében erősíti meg a szülőt. Az iskola, óvoda többnyire eszköztelen a megváltozott gyermekanyaggal szemben, kötelező tanulmányaikból a pedagógusok többnyire elavult, nem hatékony módszereket hoztak magukkal. Mint elhangzott, akadnak Kolozsváron óvodák, ahol

Helyreállító igazságszolgáltatás

- A XI–XII. századig a közösségek igazságszolgáltatási módszereként működött, akkor az igazságszolgáltatás az állam hatáskörébe került büntető igazságszolgáltatásként.
- Természeti népeknél továbbra is fennmaradt (Kanada, Argentína, USA, Új-Zéland, Ausztrália).
- 1977-ben Ted és Susan Wachtel (USA) bűnöző gyerekekkel kezdték alkalmazni a resztoratív technikát, később konfliktuskezelési megoldásként elterjedt az iskolákban.
- 1990-ben Új-Zéland felvette a jogi megoldások közé a maori bennszülöttek mintájára.
- 1991-ben Ausztráliában is alkalmazni kezdték.
- Jogi alkalmazása jelentősen elterjedt: Norvégia, Svédország, Finnország, Nagy-Britannia, Németország, Franciaország, Ausztria, Svájc stb.
- Jogilag szabályozott, de alkalmazása szűk körű: Spanyolország, Magyarország, Románia stb.
- Az ENSZ 2002-ben kiadta dokumentumát a helyreállító igazságszolgáltatás alapelveiről.

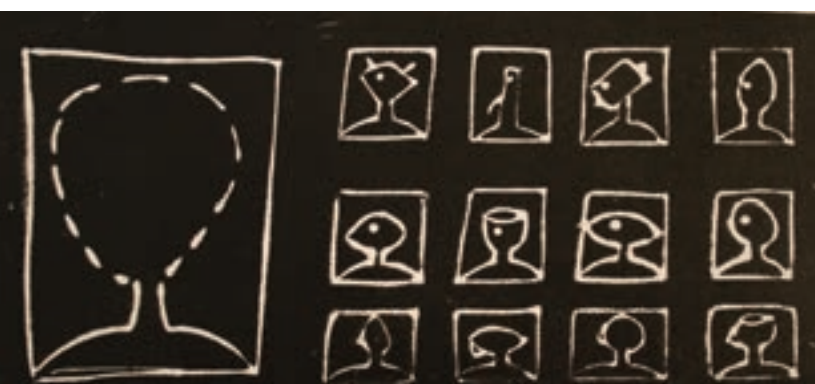
elfogadott a fenékveregetés, és ezt a szülők többsége is elfogadhatónak tartja. A jelek szerint nem egyértelmű, hogy ez csak a problémás gyerekekkel szembesülő felnőtt helyzetét oldja meg pillanatnyilag, akinek így nyugta lesz a rendetlenkedő gyerektől, viszont a gyermek tovább szenved az áldozat szerepében, vagy folytatja agresszív viselkedését.

A közönség sorait gyarapító anyuka, Albert Antal Orsolya fogalmazta meg talán a lényegét: a csoporton belül minden szülő felelős minden szülőért, és mindannyiunkra tartozik mindannyiunk gyerekének a sorsa. Jó lenne, ha ezt az életbölcsséget mindnyájan a gyakorlatban is alkalmazni tudnánk, ha vennék a bátorságot észrevenni a válsághelyzeteket, szót emelni, vállalni az ebből fakadó felnőtt-felnőtt konfliktusok kockázatát, így teremtvé élhetőbb közösséget cseperedőink számára.

KEREKES EDIT

kérdésekre, mély személyi kapcsolat alakulhat ki az érintett és az elkövető között, majd megszületik a jóvátétel,

Nyomdafestéket túró a sepsisze Székely Nemze

A hazai oktatásban egyre inkább háttérbe szoruló vizuális nevelést egyensúlyozandó hirdették meg a múzeumpedagógusok a Nyomdafestéket túró múzeumpedagógia a Székely Nemzeti Múzeumban című programot Sepsiszentgyörgyön. Az első-nyolcadikos korosztálynak népszerűsített foglalkozás célja az volt, hogy a művészeti képzésben kevésbé részesülő diákok is megismerjék és kiváló példákön szemléljék a különböző hagyományos grafikai eljárásokat. A magyar kultúra napján, január 22-én nyílt meg a sepsiszentgyörgyi Erdélyi Művészeti Központ (Eműk) nemrég felavatott kiállítótermében a Grafikai Szemle, a III. Székelyföldi Grafikai Biennále tárlata. Az ország legnagyobb ilyen jellegű, kontinenseket is átívelő képzőművészeti rendezvényére a zsűri két és fél száz alkotást válogatott be. A kísérleti grafika kategóriájába tartozó alkotásokat, illetve a díjazott munkákat az Eműk székházában, a hagyományos technikákat felvonultató grafikákat pedig a Székely Nemzeti Múzeum kiállítótereiben mutatták be. A múzeumpedagógiai foglalkozás ugyanakkor lehetőséget kívánt nyújtani arra, hogy a gyerekek kipróbáljanak egy egyszerű magasnyomásos technikát, amely nem nagy költségű, látványos, egyszerű és viszonylag gyorsan kivitelezhető volt. Dúcként csíkokra vágott dekorgumi szolgált, amelybe a diákok hurkapálcával vés-

ő múzeumpedagógia ntgyörgyi eti Múzeumban

hették be a kívánt formákat. A foglalkozásvezetők könnyítésképpen témát is ajánlottak: arra kérték a résztvevőket, hogy a kiállításban látottak alapján ábrázoljanak egy képzeletbeli lényt. Érdekes megjegyezni, hogy a tevékenységre szánt másfél órának nagy részét az ötletelés, tervezés tette ki. A ceruzával rajzolt vázlatokat már egyszerűen vésték a gumiba, majd végre sor kerülhetett a levonatkészítésre, amely sok gyerek szerint felért egy varázslattal. Az, hogy nyomdafestékkal dolgoztak, amelyet egy sepsiszentgyörgyi nyomda jóvoltából használhattak, egészen rendkívüli, linómetszetekhez hasonló munkákat eredményezett. A diákoknak pedig, akik alaposan megdolgoztak egy-egy alkotással, külön öröm volt, hogy maguk készíthették el a levonatokat, természetesen munkaruhába való beöltözés után. Az önálló alkotómunka és az újszerű anyagokkal való kísérletezés sikernek örvendett, sokan jelezték, hogy még visszajönnének egy hasonló foglalkozásra. Ez adta az ötletet, hogy az Iskola másként program hetében, más témához kapcsolódva használjuk újra ezt a magasnyomásos technikát kicsikkel, nagyokkal egyaránt.

BARTHA ZONGA
múzeumpedagógus

FOTÓK: SZÉKELY NEMZETI MÚZEUM

Fordítás és ferdítés a kémia-tantárgyversenyen

A román nyelvű tételek hibás, pontatlan fordításaként a megértést és feladatmegoldást megnehezítő vagy egyenesen ellehetetlenítő magyar szöveg jutott el a diákokhoz egyes helyeken a kémia-tantárgyverseny megyei szakaszán. A tételeket így módon csak hiányosan vagy alig tudták kidolgozni a magyar diákok azokban a megyékben, ahol a tanárok nem fordították le újra az országban egységesen mindenhol elküldött minisztériumi verziót.

Aszkorbinsav helyett skorbihsav

A Kolozs megyei Kalotaszentkirályról érkezett versenyezni a kincses városba a nyolcadikos Szász-Zsiga Nikolett. A diáklány lapunknak elmondta, olyanra megnehezítette számára a feladatsor megoldását a rosszul fordított magyar szöveg, hogy kénytelen volt elkérni a román nyelvű tételt. A tartalmi hibák kikeresésével és az utasítások megfejtésével pedig olyan sok időt vesztett, hogy mindenképpen hátrányos helyzetbe került román anyanyelvű diáktársaival szemben. „A tavalyihoz képest nehezebb tételsorra számítottam, de amit kaptunk, az minden várakozásomat felülmúlta, bár hónapokon keresztül készültem a versenyre. Az első órában elképedve bámultuk a feladatokat, s csak akkor eszméltünk fel, mikor a felügyelő tanár figyelmeztetett, hogy csupán két óránk maradt hátra” – ecsetelte a kalotaszentkirályi Ady Endre Általános Iskola diákja. Mint részletezte, pontatlanságokkal és hibákkal volt tele a szöveg szóhasználat és tartalom tekintetében is: például a mindenki által jól ismert C-vitamin tudományos neve, az aszkorbinsav helyett „skorbihsav” szerepelt, és a román nyelvű tételt kellett böngésznie, amíg meglelte a magyar változatban szereplő tartalmi hibákat. „A mindenki által jól ismert C-vitamin tudományos nevét – amit egyik nagy magyar tudósunk „fedezett fel”, és magyarokhoz híven ismernünk kellene – hibásan és rosszul írták. Aztán valami olyan kibogozhatatlan, érthetetlen leírást olvashattam, ami nem igazán segített a feladat megoldásánál. Minekután eb-

ből semmit sem tudtam felhasználni, a román nyelvű tételt kezdtem böngészni, ami már valamivel érthetőbbnek tűnt számomra, hiába nem az anyanyelvemen volt megírva” – magyarázta a diáklány. Elmesélte, hogy tovább folytatva a feladatsort, végre egy megoldhatónak látszó feladathoz érkezett. „Két vegyértékű fémekkel volt kapcsolatos a feladat. Természetesen számolni kezdtem, hogy melyik fém kerülhet be az X helyére. Mikor már minden két vegyértékű fémot behelyettesítettem, és még mindig nem jutottam ered-

„Megfelelő, szakszerű fordítás esetén sem könnyű az adott feladatokat megérteni és megoldani. Egyértelműen kijelenthető, hogy ha a fordítás alapján kellett teljesíteniük a magyar gyerekeknek, akkor bizony hátrányba kerültek román társaikkal szemben.”

ményre, elolvastam még egyszer a feladatot, hogy lássam, nem én hagytam-e ki valami fontosabb részt, ami miatt nem lehet a feladatot megoldani. Rájöttem, hogy nem. Ismételten a román nyelvű tételt vettem a kezembe, és első ránézésből megleltem a hibát, tudniillik a fordítónk 6 %-ot tévedett. Ennek számomra húsz perc jelentősége volt, mivel az idegen nyelvű tételsorban szereplő számérték már az első számításomban fellelhető volt” – panaszkolta a nyolcadikos diák.

„Kémiai fogalmak keverednek összevissza”

Hasonlóképpen vélekedett megkeresésünk Újfalvi Irma, a sepsiszentgyörgyi Székely Mikó Kollégium kémiatanára. Mint mondta, első benyomása az volt, hogy aki megpróbálta lefor-

dítani a román szöveget, az nem magyar anyanyelvű, vagy ha az is, görcsösen ragaszkodott a román szöveghez, és sok esetben tükörfordítás lett belőle. „A véleményem lesújtó: több helyen is pontatlan, hiányos, teljesen félreérthető vagy egyáltalán nem érthető a magyar változat. Helytelenül megfogalmazott kémiai fogalmak keverednek össze-vissza, és a végeredmény érthetetlen lett. Egy nyolcadikos magyar diáknak pedig nincs olyan szintű szakszövegismerete, hogy a román szöveget elolvassza meg is értesse, mit kér a feladat” – mutatott rá a pedagógus. A szöveg számos hibája közül megemlítette, hogy pirítópörkölés helyett égetett pirit, bínér vegyület helyett bináris termék szerepelt a feladatlapon.

Elmaradt a sikerélmény

„Megfelelő, szakszerű fordítás esetén sem könnyű az adott feladatokat megérteni és megoldani. Egyértelműen kijelenthető, hogy ha a fordítás alapján kellett teljesíteniük a magyar gyerekeknek, akkor bizony hátrányba kerültek román társaikkal szemben. A Kovászna megyei tanárok, látva a sok helyen érthetetlen szöveget, újra lefordították a feladatsort, és a gyerekek úgy kapták kézhez” – mondta Újfalvi Irma. „Meggéreztem a többieket, számukra nehéz volt-e a tétel, és igennel feleltek. Azon gondolkodtam, hogy ha nekik gondot okozott a feladatok megoldása, pedig ők helyes megfogalmazásban, anyanyelvükön olvashatták a tételt, akkor persze hogy nehéz volt számomra, hiszen a magas szintű tétel mellett még a román nyelv megértésével is meg kellett küzdenem. Az anyanyelvemen olvasható feladat ugyanis szinte teljesen használhatatlan volt” – mondta a kalotaszentkirályi diáklány. Hozzátette, meglettása szerint ez mind a diákokat, mind felkészítőiket megfosztja a sikerélménytől. „A fordítást illetően talán jobban oda kellene figyelni a legapróbb dolgokra is, hiszen minden betűnek, számnak megvan a jelentősége. Úgy gondolom, nekünk, kisebbségieknek jogunk van saját anyanyelvünkön dolgozni a fel-

 MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE **DIRECȚIA GENERALĂ ÎNVĂȚĂMÂNT PREUNIVERSITAR**

Clasa a VIII-a

OLIMPIADA DE CHIMIE – etapa județeană
21 februarie 2015

I. TÊTEL **20 PONT**

A. 15 pont

A leggyakoribb fehérítő a nátriumhipoklorit, amely a gázállapotú klór (reakciójából a NaOH oldattal nyert) és a nátriumhipoklorid felbomlik Na⁺ ionokra és hipoklorid anionokra. Más, szilárd és folyékony halmazállapotú fehérítők hidrogén peroxidot tartalmaznak nátriumhipoklorid helyett, ezekben az aktív anyag a perhidroxil anion.

Mi a közös ezekben az anionokban? E két ion egyetlen negatív töltést tartalmaz. Amennyiben mindenik reakcióba lép egy H⁺ ionnal, sokkal stabilabb anyagok keletkeznek mint a hipoklorit vagy a perhidroxil ionok, így ezek a vegyfolyamatok végbemennek.

A fehérítési folyamat annak köszönhető, hogy felszabadul az aktív oxigén és reakcióba lép a pecsétet okozó anyagokkal a ruháról. Az előny, hogy szintelenít egy eredetileg színes termék.

Elvárás:

- 1) Írjátok le a fent említett vegyi reakciók egyenleteit, kivétel a szintelenítés folyamatát.
- 2) A klasszikus, nátriumhipokloritot tartalmazó szereket matt műanyag palackokban árulják mivel a napsugarak ártalmasan hatnak és nemkívánt vegyszerek keletkeznek. Írjátok le ennek a folyamatnak megfelelő vegyi reakciót.
- 3) Magyarizzátok meg, hogy a nátriumhipokloritot tartalmazó szerek miért károsabbak a vékony anyagokra mint a hidrogénperoxidot tartalmazók.
- 4) Magyarizzátok meg, hogy a rozsdapecsételés miért nem lehet eltávolítani fehérítővel.

B. 5 pont

A C vitamin aszkorbinsav néven ismert (C₆H₈O₆). Egy tablettát vízben oldva, összesen 2,648 ml NaOH oldattal, egy 4%-os oldatot kapunk melynek sűrűsége 1,046 g/cm³. Feltéve, hogy a C vitamin tablettában csak a sav van, jelen számítások kihány mól C vitamin van egy tablettában.

II. TÊTEL **25 PONT**

Adottak a következő vegyi folyamatok:

- (1) $a + b \rightarrow T + c + d$
- (2) $T + h \rightarrow c + d$
- (3) $C \rightarrow f + g$
- (4) $f + H_2SO_4 \rightarrow j + d + h$
- (5) $f + H_2SO_4 + b \rightarrow j + h$
- (6) $f + H_2SO_4 \xrightarrow{100^\circ C} j + T + h$
- (7) $f + H_2SO_4 \rightarrow j + T + h$
- (8) $i \rightarrow a + d + h$

• Javított részlet a 2015-ös kémia-tantárgyverseny megyei szakaszának tételéből

adatokon. Persze nem árt az sem, ha a hivatalos nyelven is megismerjük a szakszavakat, de ilyen nehézségű feladatokról éppen elegendő a lényegre, a megoldásra figyelni” – fogalmazott a nyolcadikos diák.

„Szórványmegyében szórványos fordítás”

Sajnálatosnak tartja Király András oktatásügyi államtitkár, hogy a megértést megnehezítő, rossz fordítás jutott el a diákokhoz például Kolozs megyében. Az oktatási államtitkár lapunknak elmondta, több megyében is ellenőrizte, és az esetek többségében helyben megoldották a problémát: a magyar kémia szakos tanárok kijavították a rossz megfogalmazású szö-

veget. „A tapasztalt főtanfelügyelők, szaktanfelügyelők fel voltak készülve és korrigáltak. Végtelenül sajnáljuk, hogy ez Kolozs megyében nem történt meg” – mondta az államtitkár. Király azt is kifejtette, hogy a tantárgyversenyeken kisorsolják, melyik tárgyból melyik megye állítja össze a tételsort, onnan küldik tovább az egész országra, és a lefordított változatot is, a tételek már nem kerülnek vissza a minisztériumba. „Ezúttal a kémiatételeket egy nagyon szórványos megyében, Fehér megyében dolgozták ki, és a fordítás is meglehetősen szórványosra sikeredett, de erre a minisztériumnak a verseny előtt nem volt ráhatása” – mondta az államtitkár. Úgy fogalmazott, azt tanácsolja, hogy azokban a

megyékben, ahol kisebbségi oktatás zajlik, a tanfelügyelőségek tartsák benn a magyar anyanyelvű szakos tanárt, és a tételsor kihirdetése előtt ellenőriztessék annak fordítását. Az államtitkár ugyanakkor megígérte, minisztériumi szinten is próbálnak megoldást találni. „Teljesen megértem a Kolozs megyei tanárok és diákok felháborodását, hiszen ha van egy tehetséges tanuló, kár, hogy a fordítás hiányosságai miatt nem tud jól teljesíteni. Egy nyolcadikos diáknak hiába adják oda a román változatot, még nem ismeri annyira a szaknyelvezetet, hogy az alapján megoldhassa a versenyfeladatokat” – tette hozzá Király András.

BÍRÓ BLANKA, KISS JUDIT

„A lányokhoz kedvesnek kell lenni, hogy néha ők is legyenek kedvesek hozzánk”

Nemrég ünnepeltük a nők napját, amikor óvodások és iskolások köszöntik édesanyjukat, illetve a fiúk a lányokat. A nőnapról, illetve a fiúk és lányok közötti különbségekről a gyergyószentmiklósi Pitypang óvoda apróságait kérdeztük.

Ádám Bence: Nemrég ünnepeltük a nőnapot és felköszöntöttük az anyukákat és a kislányokat. Hóvirágot adtunk nekik. A lányokat azért kell köszönteni, mert ők érzékenyek, és nekik hosszú a hajuk.

Farkas Milán: A lányok mások, mint a fiúk, mert nekik más a hajuk és más a ruhájuk. Mindig kell köszönteni őket, amikor születésnapjuk van, és nők napján is. Udvariasnak kell lenni velük, például, ha elmegy a játszótársuk, akkor oda kell menni hozzájuk, és játszani velük.

Bakos Tamás: Azért kell köszönteni a lányokat, mert ők jók, nem rosszkodnak, mint a fiúk. A lányok ruhában járnak, és olyan hosszú a hajuk, hogy fel tudják kötni, a fiúknak rövid hajuk van, nem lehet azt felkötni.

Fodor Vanyó Ágnes: A fiúk nagyon kedvesek, mert nők napjára virágot adtak. A fiúk legényruhába öltöznek, a lányok lányruhába – ez a különbség közöttük. Szépek a fiúk, amikor fekete nadrágot és fehér inget vesznek magukra, de ők is szeretnek, ha a lányok ruhában vannak.

Marokházi Nimród: A lányokkal kedvesen kell viselkedni, mert törékenyek. Szépen kell bánni velük, mert ha megsértődnek, akkor sírnak, ők hamarabb sírnak, mint a fiúk. Sellős játékot szoktunk játszani velük. Az olyan, hogy a lányok a sellők, a fiúk pedig húzzák a lábuktól fogva.

Darvas Tamara Mária: A fiúk felköszöntöttek nőnapon, mert lány vagyok, és én is nő leszek. Ezt így szokás.

Rokaly Ilka: Hóvirágot kaptam a fiúktól, aputól és a testvéreimtől, mert szeretnek. Amúgy a fiúk durvák, kiabálnak és verekednek, nem játszom velük.

Madarász Barbara: A fiúk jók, mert mindig játszanak velem, szoktam velük autózni és babázni. Jobban szeretek velük barátkozni, mint a lányokkal.

Pantazi Maitra: Azt hiszem épp nők napja volt, amikor Bence adott nekem hóvirágot. Úgy gondolom – megmamám is úgy mondta nekem –, hogy a lányok olyasmikre is képesek, amikre a fiúk nem. Például járok barantára, és ott tanultam olyasmit, amit a fiúk nem tudnak, de ezt most nem árulom el, mert akkor más is megtudná.

Bartis Dávid: Adtam virágot a lányoknak, énekeltünk, verset mondtunk nekik. A lányokkal szépen kell viselkedni, nem szabad velük verekedni.

Ferencz Arnold: A lányokhoz kedvesnek kell lenni, hogy néha ők is legyenek kedvesek hozzánk. Játsszani is szoktam a lányokkal, mindig azt, amit ők akarnak. Ügyesebbek, mint a fiúk, de nem tudom mitől.

Bajna Bocskai Sarolt: Kicsi mama köszöntött nők napjára, mert apuka és tata elutazott, nem volt itthon. Lánynak lenni jobb, mint fiúnak, mert a fiúk csak nadrágban járhatnak, ehhez képest a lányok szoknyát és nadrágot is felvehetnek. Viselkedésben nincs különbség a lányok és a fiúk közt, mert a fiúk is szoktak rosszkodni, de a lányok is.

Pál Zoltán: A lányok lányos dolgokkal játszanak, például Barbie babával és lovakkal, a fiúk inkább autókkal. Szerintem a lányok ügyesekek, de a fiúk is azok, és én is ügyes vagyok.

Tatár Apor: Anyát köszöntöttem nők napján, virágot készítettem az oviban is, otthon is, és neki adtam. A fiúk többször mérgesek, mint a lányok, a lányok kényesek, és hamarabb sírnak.

Gáll József: Úgy gondolom, hogy a lányok kicsivel kedvesebbek, mint a fiúk, mert mindig megcsinálják, amit a fiúk kérnek. Például anyukám mindig segít ágyat vetni és felöltözni, Anna, a testvérem mindig segít a játékaikat elrakni.

Ilyés Sára: A fiúk kedvesek, Bence például adott nekem hóvirágot, mert nők napja volt. Bence az óvodástársam, és csak ő adott hóvirágot, más fiú nem. Ő a legjobb barátom, vele szoktam játszani krokodilost.

Sára Imola: A fiúk autókkal játszanak, a lányok barbie-kkal, de egyéb különbség nincs köztük. Van két nagyobb fiútestvérem, ők szoktak verekedni is egymással, de velem soha, szoktam velük labdázni.

Török Kristóf: felköszöntöttem a lányokat nők napján. Itt, az oviban készítettünk színes papírból hóvirágokat, és azt adtuk a lányoknak, de az anyukáknak verset is mondtunk és énekeltünk. A lányokkal kedvesnek kell lenni, de nem tudom, miért, viszont mindenki kedvesebb hozzájuk.

Kárpát-medencei Magyar Iskolák Sportolimpiája Hargitafürdőn

Sportos nemzetegyesítés

Több mint száz, Magyarországról, Délvidékről, Kárpátaljáról érkező, illetve erdélyi fiatal és tanáraik mondhatják el magukról, hogy tevékeny részesei lehettek a térség legnagyobb diáksportrendezvényének ígérkező Kárpát-medencei Magyar Iskolák Sportolimpiája kezdeteinek. A nyitóaktusnak – csíkszeredai Vitisspeed és a mezőkövesdi Charpatia Egyesület közös rendezésű meghívásos alpesisí-versenyének – a hargitafürdői Miklós-pálya adott otthont, a következő tanévtől azonban már beindul a rendes üzemmód. A szervezők elképzelései szerint a folytatásban a Kárpát-medence közel 8000 magyar tannyelvű iskolája kapcsolódhat be a húsz, a diákok között legnépszerűbb olimpiai és nem olimpiai sportágban rendezendő versenysorozatba.

A 5–12. osztályos diákok sportversenye maga mögött tudhatja Erdély, Felvidék, Délvidék és Kárpátalja magyar pedagógusszervezeteinek támogatását, valamint a Magyar Diáksportszövetség partnerségét, a rendezvény fővédnöke pedig a magyar Emberi Erőforrások Minisztériuma sportért felelős államtitkára, Simicskó István. A kezdeményezés jóval szélesebb merítésűvé igyekszik varázsolni a nagy múltú visszatekintő magyarországi, Diákolimpia néven futó iskolás versenysorozatot, amely a magyar versenysport élvonalának számtalan tagját kinevelte már. A tervek szerint a 2015–2016-os tanévtől helyi szinten kezdődő, majd regionális dimenzióban folytatódó versenyek anyaországi szakasza továbbra is a Diákolimpia égisze alatt zajlik, annak győztesei pedig a 2016. január–június periódusban öszszemérik majd a tudásukat az elcsatolt területek legjobb magyar diáksportolóival. Mindezt a magyar nyelvterület különböző településein megrendezendő döntőkön, a legfontosabb székhelyi és anyaországi települések előjárói ugyanis már biztosították támogatásukról a szervezőket, így például Sepsiszentgyörgyre kerülhet a kosárlabda, Miskolcra a jégkorong, Érdre az

úszás, Mezőkövesdre az asztalitenisz, míg a télisportok bázisa minden bizonynyal marad Csíkszereda és a Hargita. Természetesen a felvidéki, délvidéki és

diáksport élénkítését, az egészséges életmód szorgalmazását célozza, valamint a magyar nyelvterületen élő fiatalok sporthoz és egészséges élet-

• A közösségi sportélet, a diáksport élénkítését célozza a hargitafürdői rendezvény

kárpátaljai magyar többségű városok partnerségének elnyerése érdekében is zajlanak a tárgyalások.

Hargitafürdőn a mezőkövesdi Szent László Gimnázium vonult fel a legnagyobb létszámú és legaktívabb küldöttséggel, ennek megfelelően a kövesdi diáksportolók bizonyultak a legjobbaknak is. Thomán Marcell, az alpesisí-verseny győztese korábban többször csúszkált már erdélyi lejtőkön, nyert is versenyeket, ám élete legértékesebb medáljának nevezte a csíkszeredai Fenyő Szállóban rendezett ünnepségen nyakába akasztott érmet. Két éve van még az érettségizésig, addig viszont ki nem hagyta egyetlen diákolimpiai versenyt sem, bizonygatta. Hasonló impulzust kapott a délvidéki Ada település Cseh Károly Általános Iskolájából érkező Balla Vivien is, akárcsak a beregszászi Muska Miklós, akinek – és társainak – Hargitafürdőre utazását a helyi magyar konzulátus kivételesen gyors ügyintézése tette lehetővé.

A Kárpát-medencei Magyar Iskolák Sportolimpiája ötletgazdája, a csíkszeredai Péter László megfogalmazása szerint a rendezvénysorozat mindenekelőtt a közösségi sportélet, a

móddhoz való viszonyának javítását. A diákok tudása, ügyessége összeméréséhez szükséges szervezeti és versenyzési keretek biztosítása mellett azonban kiemelt célként szerepel a tanárok, edzők, versenybírók, sport- és háziorvosok szakmai felkészültségi szintjének emeléséhez való segítségnyújtás is. „Az kell tapasztalunk ugyanis, hogy az egyetemi alapképzések után országonként igen váltakozó színvonalú a továbbképzés, márpedig a versenyzők felkészítése, de a diákok mindennapi fizikai állóképességének biztosítása terén is gyorsan változnak a módszerek. A tudás átadása, a tapasztalatok megosztása márpedig közös érdek a Kárpát-medencei magyar diákok nevelése ügyében. Hasonló a helyzet a sportorvoslás terén is” – mondta el Péter László. A továbbképzés terén partneri viszony kialakítását tervezik a budapesti Testnevelési Egyetemmel is, és úgy tűnik, kezdeményezésük találkozhat a nagy múltú és hírv egyetem vezetőinek hasonló irányú szándékaival.

CSINTA SAMU

Beszélgetés dr. Arató Ferenc egyetemi adjunktussal a kooperatív tanulásszervezésről

Sikerélményhez juttatni minél több gyereket

A másik fontos kritérium iskolai szinten a szülői házzal való kapcsolat. Legfrissebb kutatásunk szerint ahol a szülőkkel nem építenek ki valós kapcsolatokat, a szülői értekezletet és a fogadóórát inkább hivatali kapcsolatnak lehetne minősíteni az általános gyakorlat szerint, akkor nagy eséllyel viseltetnek előítélettel a gyermekekkel, különösen a hátrányos helyzetű gyermekekkel

• Dr. Arató Ferenc: „a pedagógust a diák avatja tanárrá”

szemben. Például ezekből az iskolákból nem mennek érettségít adó intézménybe a gyerekek, míg a másik iskolák hasonló sorsú, származású gyerekei igen. A közoktatás–köznevelés feladata, hogy minden egyes gyermek minőségi oktatáshoz jusson – ehhez az út a nem szegregáló rendszeren keresztül vezet. Vajon hány iskolában ápolhatom a saját kulturális gyökereimet, anyanyelvemet, ha – például – kisebbséghez tartozom? Az is a rendszer szelektivitása, még ha eredménynek is tűnik, hogy a nemzetiségi iskolákban igen. De mi van, ha az én nemzetiségemnek, kultúrámnak

nincs külön iskolája? A szeparált oktatás ezért csak tűzoltó jellegű maradhat.

Ha az osztálymunka szintjén gondoljuk mindezt végig, akkor számos öröklött gyakorlat nehezíti a hatékonyságot, eredményességet és méltányosságot a mindennapi gyakorlatban. A gyerekek ismeretének a hiánya az első, ahogyan ezt az előzőekben mondtam. A pedagógus nem a gyereket ismeri, hanem a saját elvárásaihoz képest valamilyen gyereket. A gyerekek minél többért, a családi-társadalmi környezetet is bevonó megismerése az egyik legfájóbb hiányzó pont az iskolák és pedagógusaik gyakorlatából. A tanterv, a tanmenet, az óra, a 45 perc, az adminisztráció, a túlterheltség, a tanári egzisztenciával is járó szociális gondok mind-mind elterelik a figyelmet a lényegről, az ott ülő, egyedi és megismételhetetlen gyerekekről, a jövőről. Nem véletlen, hogy az egyik nagy reformmozgalom a gyermekmegismerési mozgalom nevet kapta annak idején. Ez még ma sincs a mindennapi pedagógiai gondolkodás horizontján. Addig eljut a pedagógus, hogy rengeteg tapasztalatot halmoz fel a gyermekekkel kapcsolatban, azonban ezekre nem reflektál tudományosan is alátámasztott gyakorlati megfontolásokból. Amikor a tanár el van foglalva a „tananyaggal” a táblánál, akkor nincs ideje a gyerekekre figyelni, sőt azt próbálja meg elérni, hogy ők figyeljenek őrá. A folyamat azonban fordított – a gyerekek megismerésével kezdődik, s a megismerésen keresztül kell olyan, a megismert belső motívumokat megszólító kihívásokkal szembesíteni a gyerekeket, amelyek beindítják az önmegvalósító tendenciát, és biztosítják a flow-t az elmélyült tevékenységhez. A kooperatív tanulásszervezés ebből a szempontból ideális, hiszen akár az idő 100%-ában a tanulók megfigyelésével foglalkozhat.

– Vannak-e jól megkülönböztethető alapelvei, eszközei, megközelítései, kutatási eredményei a kooperatív tanulásszervezésnek?

– A kooperatív tanulásszervezést gyakran keverik össze a csoportmunkával, amely a hatvanas években indult kísérlet volt, de például Magyarországon a hetvenes-nyolcvanas években volt egy erős tendencia a gyakorlati megvalósításra. A kooperatív tanulásszervezés is másképpen strukturálja a tanulás terét-idejét és folyamatait, azonban kiindulási pontja nem a csoport, hanem az egyén. Célja az egyén minél sikeresebb, eredményesebb tanulása, mentális kiegyensúlyozottsága, gondolkodási, személyes és szociális kompetenciáinak minél magasabb szintű mozgósítása. Ennek érdekében kooperatív alapelvek mentén strukturálja újra a tanulási folyamatokat. A mindenkire személyesen kiterjedő párhuzamos interakció megszünteti az egyetlen interakciót – a tanár és egy felszólított diák – lehetővé tevő, öröklött struktúrákat, helyükre a tanulási kommunikációba minden egyes tanulót bevonó struktúrákat telepítve, mint amilyen a páros munka. Egy 30 fős osztályban, ha a tanár mindenkinek szeretne időt biztosítani a megszólalásra, akkor egy órán max. másfél perc jut mindenkire, páros munkában ez az idő exponenciálisan megnő, 30 perc alatt akár 15 perc is juthat egy tanulónak, amelyhez kapcsolódik egy másik 15 perc, amelyben ő figyel társára. Az elején hiányolt idő, a tér és a folyamatok átstrukturálásával még a 45 perces kereteken belül is elérhető ezzel az egyetlen alapelvvel. A párokra osztott tanulókat mi fogja azonban a tanulás ösvényén tartani a saját érdeklődésük mellett vagy éppen annak ellenére? Egy másik fontos alapelv az építő és ösztönző egymásrautaltság, amely azt jelenti, hogy a tanulási feladatot a résztvevők nem tudják egymás nélkül megoldani. Például ha egy mikrocsoport kap egy feladványt, amelyet akkor tekinthetnek megoldottnak, ha a csoport bármelyik felszólított tagja le tudja vezetni a megoldást; akkor pozitív egymásrautaltságot alakítunk ki a csoporttagok között. Lehet, hogy a megoldás egyetlen gyereknek

jut majd eszébe, azonban azzal még nincsenek készen, a többieknek is meg kell tanulniuk, meg kell érteniük a megoldás lényegét. Az rendben van, hogy az előző példában valakinek beugrott a megoldás, de arról is gondoskodni kell, hogy mindenki egyenlően vegyen részt a munkában, s egyenlő hozzáférése legyen a tanuláshoz, a fejlődéshez. Az egyenlő hozzáférés és részvétel elve mentén a következő lépésekben arról kellene például gondoskodnom, hogy hogyan lehetne a többieknek is aha élménye egy-egy gondolkodtató feladat kapcsán, vagy milyen további intelligenciáknak szervezzek térbeli, zenei, intraperszonális kihívást a következő feladatban. A hozzáférés egyenlősége abban is megnyilvánul, hogy aki már könyveket olvas egy témában, az azon a szinten dolgozik a közös célért, aki a tankönyvi szöveghez igényel segítséget, az is megkapja a segítséget az egyre inkább autonóm tanuláshoz. A részvételük is egyenlő lehet például a mozaikban, az egyik kooperatív struktúrában, ahol mindkét résztvevő által feldolgozott anyag (a pluszkönyvek információi, illetve a kijegyzetelt tankönyvi szöveg információi) szükséges a teljes tananyag elsajátításához. Az egyenlő részvételt és hozzáférést nagyon egyszerű struktúrák biztosítják, például a szóforgó, amikor sorban egymás után, minden csoporttag szóhoz jut, és megoszt valamilyen információt (egy adatot, egy évszámot, egy matematikai megoldást, egy önálló kutatás eredményét, egy kérdést stb.). A személyes felelősségvállalás és egyéni számonkérhetőség elve érinti a bevonódás kérdéskörét. A résztvevő akkor tud személyesen felelősséget vállalni a feladatért, ha azok találkoznak az ő érdeklődésével, szándékaival, elképzeléseivel. Ehhez olyan feladatokat szükséges kitalálni, amelyek valóban megszólítják a tanulásban résztvevőket, hogy azok személyesen válaszoljanak a kihívásra. Fontos ugyanakkor a feladatok egyéni számonkérhetőségét is strukturálisan garantálni. A felelősségvállalás fejlesztéséhez nélkülözhetetlen a nyilvánosság. Az autonóm tanulás elérése céljából jó, ha ez a nyilvánosság nem kötődik a tanár személyéhez, mint az öröklött osztálytermi gyakorlatokban (a tanár feletet, dolgozatot írat, felszólít, házi feladatot ellenőriz stb.). A már említett mozaikban, ahol minden anyagrészért más felel a csoportban, egészen pontosan nyomon követhető a felelősségvállalás, akár személyekre is lebontva, például

a dolgozatban az egyik anyagrészt senki nem tudta, vagy csak az adott anyag szakértője. Akkor azt látjuk, hogy az első esetben a szakértő sem értette, a második esetben értette, de nem tudta megtanítani. A cél azonban az egyéni felelősségvállalás során az egyén fejlődésének segítése, ezért olyan visszajelzések biztosítása, amelyek a fejlesztést, a feladatok önálló, autonóm elvégzését segítik elő. Így ezekben az esetekben is a csoportoknak szükséges megvizsgálniuk – ehhez persze kapnak szempontokat –, hogy hogyan lehetne hatékonyabban megérteni, vagy megtanítani amiről tanulnak.

„Aki őszintén szembenézett saját sikertelenségével, vagyis elindult egy önmegvalósító tendencia benne, és elkezdte átszervezni a tanulási folyamatokat az alapelveknek megfelelően, az mind bizonyos értelemben újjászületett.”

Azokat a tanulásszervezési folyamatokat nevezzük kooperatívnak, amelyekben az összes kooperatív alapelv érvényesül. Vannak olyan csoportmunkára épülő folyamatok, amelyekben a párhuzamos interakció érvényesül a csoportbontás miatt, de egyetlen más alapelv nem érvényesül (azok dolgoznak végig, akik a frontális szervezetben is). Vannak olyan modellek, amelyekben pedig a párhuzamos interakción kívül minden alapelv érvényesül, vagyis egy döntően frontális szerveződésű tanulásszervezési modell, mégis közelebb áll a kooperatív tanuláshoz, mint a hagyományos csoportmunka. A szakirodalom rengeteg kooperatív struktúrát leírt, azonban a lényeg az alapelvekben van, vagyis bármilyen struktúrát, folyamatot, lépéssorozatot tervezhetek, ha abban az alapelvek érvényesülnek, akkor az kooperatívnak mondható.

Az alapelvek, struktúrák mellett kiemelt jelentősége van a szerepeknek. A szerepek partneri, egymást kiegészítő funkciók, viselkedésminták, amelyek karakterét mindig az adott fejlesztés kontextusa határozza meg. Olyan dramaturgiai eszközök, amelyekre fel lehet fűzni a kompetenciaalapú, személyre szabott

fejlesztés fonalát. A szerepek cserélődnek, s ha a minták internalizálódnak, akkor erodálódnak, és átadják a helyüket más szerepeknek más kompetenciák fejlesztése céljából. Egészen addig, hogy az autonóm tanulói közösségek maguk határozzák meg és osztanak ki egymás között szerepeket-funkciókat a közös tanuláshoz, munkához.

– Mit mondanak a kutatási eredmények?

– A kutatási eredményeknek óriási szakirodalma van, csak Johnsonék 1200 kutatás eredményeit vetették össze 2009-ben. A legizgalmasabb, hogy nemcsak a személyes és szociális kompetenciák eredményesebb fejlődéséről számolnak be a kutatások minden egyes résztvevőnél, hanem a gondolkodási képességek szélesebb repertoárjáról, mélyebben beivódó ismertekről, nagyobb problémamegoldó képességről, multiperspektivikus látásmódról. Szerencsére az alapkutatásokat az első generáció már több évtizede végzi és gyűjti, így a metaelemzéseknek is hozzáférhető szakirodalma van már a nyolcvanas évek végétől kezdve.

A probléma nem az eredményekkel van vagy talán éppen azokkal. Egy kooperatív struktúrált folyamatban már az első lépésnél kiderül, hogy ki hol tart, mennyire van „képben”. Ez a valós kép sok pedagógust visszarettent a kooperatív tanulástól, mert folyamatosan szembesít a tanulás eredményességével, méltányosságával, vagyis folyamatosan a pedagógus elé tolakszik a valóság. Itt nem lehet arra fogni, hogy „otthon nem tanulnak semmit”, vagy „nem csinálnak házit”, vagy, hogy „én elmagyaráztam, miért nem figyeltél!” Itt a valóság köszön szembe, mert a tanulók valós tanulási tevékenység közben válnak láthatóvá a tanár számára, s ez néha nagyobb kihívásokkal szembesíti a kollégákat, mint szeretnék. Ugyanakkor az eddigi húsz év alatt, aki őszintén szembenézett saját sikertelenségével, vagyis elindult egy önmegvalósító tendencia benne, és elkezdte átszervezni a tanulási folyamatokat az alapelveknek megfelelően, az mind bizonyos értelemben újjászületett, s a mai napig rengeteget tanul a gyerekektől, a gyerekekről, miközben egyre több és több gyereket juttat sikerélményhez a tanulásban.

OSZVÁTH JUDIT

Módszertani képzés Háromszéken tanító nyelvtanároknak

A motiváció szerepe a nyelvtanulásban

Hatalmas előny lehet, ha a gyerek több nyelvet is megtanul, ám ha nem motivált, nem érdekelt abban, hogy elsajátítsa, a diák és a tanár is vért izzadhat – fogalmazta meg Osváth Erika, aki a

van leginkább szüksége, hogy olyan eszközökkel legyen felvértezve, amelyek segítségével a tanóra interaktív, tanár és diák számára egyaránt hasznos legyen.

ják, hogy külföldiekkel szeretnének chattelni, vagy külföldi szórakozóhelyeken csajozni, vagy éppen filozófiát olvasni angolul. Ezeket kell beazonosítani, majd azután a tankönyvben kikeresni, hogy az ott olvasható szöveg miként illeszthető ehhez” – ecsetelte a tanárné Osváth Erika, aki kifejtette, hisz abban, hogy a tanár tudja úgy alakítani a tananyagot, hogy azokra a témákra fektesse a hangsúlyt, ami tényleg érdekli a diákokat. Egy adott témán belül bármilyen nyelvezetet, szókinccset meg lehet tanítani, a globális felmelegedés témáját is meg tudjuk úgy közelíteni, hogy legyen benne bármilyen nyelvtani szerkezet vagy szókinccs – szögezte le. Felidézte, sokszor előfordul, hogy annak a tanárnak, aki addig 5–8 osztályban tanított, szólnak, hogy holnaptól első osztályban is tanít, pedig a különböző korú gyerekek más-ként tanulnak, esetükben más-más módszerekre van szükség. Tízéves korig a nem tudatos nyelvtanulás a domináns, olyankor még nem lehet például nyelvtani szerkezeteket tanítani, azokat begyakoroltatni. Ebben az időszakban játékokon keresztül sajátítják el a nyelvet, és annak is megvan a sajátos módszertana, hogyan lehet olyan természetes szituációkat teremteni, amelyekbe kevés szókinccsel is bele tudnak helyezkedni.

•Ha az idegennyelv-tanulással kapcsolatos tapasztalatok pozitívak, akkor motiválttá válik a gyerek, és szívesebben fog elmélyedni az illető nyelv rejtelmeiben

cambridge-i egyetemen szerzett tanárképző oklevelet. Az erdélyi származású, Magyarországon élő angolnyelv-tanár a háromszéki tanároknak tartott módszertani képzést a sepsiszentgyörgyi Mikes Kelemen Líceumban februárban. A képzést a Háromszéki Közösségi Alapítvány támogatásával szervezték meg. A kezdeményező Szócs-Torma Katalin angol tanár, a Mikes Kelemen Líceum igazgatója elmondta, az egyetemen kevés módszertant tanulnak a tanárok, ám ezt képzésekkel lehet ellensúlyozni. A pedagógus szerint az angol szakos tanárok képzése követi a korszerű gyakorlatot, a tanárnak arra

„Mire kell neked az angol nyelv?”

A képzéseken arra fektetjük a hangsúlyt, hogy ha a tanár bemegy órára, legyen a tarsolyában legalább még ötven módja annak, hogy egy szöveget megközelítsen, a diákokat érdekeltté tegye – mondta lapunknak Osváth Erika. Mint kifejtette, csak akkor tud a gyerek bármit is elsajátítani, ha az érdekli, ha nem, akkor hosszú távon biztos nem jegyzi meg. „Javasolom a tanároknak, hogy az év elején, amikor a gyerekek csak lapozgatják a tankönyvet, és nézi, milyen unalmas, kérdezzék meg: mit szeretnétek ti konkrétan az angol nyelvvel elérni? Például sokan mond-

A nyelvtanulás mint ciklikus folyamat

A nyelvtanulás nem olyan, mint például a matematika, hogy megtanulunk egy képletet, és azt rögtön tudjuk alkalmazni – ecsetelte a szakértő. Ciklikus folyamat, folyton ismételni kell a tanultakat más-más közegen keresztül. Ha megtanulunk egy szót, azt nem elég egyszer elmondani, hanem különböző módokon kell ismételni: szövegértésben, olvasásban, nagyobb szövegben felismerni, több hangsúlyban, több mondatban elmondani, tehát folyton vissza kell térni rá. Fontos a szöveggörnyezet, hiszen ha önállóan tanulunk meg szavakat, nincs mihez kötni – mutatott rá Osváth Erika

„Ha megkérdezik tőlem, hogy melyik volt az utolsó angol szó, amit megtanultam, nekem egyből a szituáció jut eszembe, kivel beszéltem, milyen hangulat volt, milyen színeket láttam, milyen illatot éreztem, rögtön kötődik valamihez” – ecsetelte saját nyelvtanulási módszerét a pedagógus. Mint

„Tízéves korig a nem tudatos nyelvtanulás a domináns, ekkor még nem lehet például nyelvtani szerkezeteket tanítani, begyakoroltatni. Ebben az időszakban játékokon keresztül sajátítják el a nyelvet.”

mondta, úgy kell elképzelni, hogy az agyban kis fiókokban raktározzuk ezeket a szavakat, annak a fióknak helyet kell csinálni, majd meg kell legyen a saját kulcsunk, amivel kinyitjuk, tehát éppen ezek a helyzetek kellene hozzá.

Nonverbális vonatkozások

Nincs általános recept arra, hogy mikor kezdjen el egy gyerek idegen nyelveket tanulni. Ez függ attól, hogy milyen gyakran találkozik azzal a nyelvvél, milyen motivációja van, mennyire kíváncsi, mit mondanak neki a nyelvtanulásról, és szükséges az is, hogy akarja tudni azt a nyelvet – fejtette ki a szakember. Meglátása szerint nagy előnye van annak, aki korábban elkezdte a nyelvtanulást, de nem abban, hogy később száz szóval többet tud – hiszen nagyon kevés a nyelvezet, ami kis korban ráragad a gyerekre: óvodáskorban például minimális, ahhoz képest amit megtanul 3–4. osztályban, amikor már nagyobb a tempó. A korai kezdés óriási előnye, ha a pedagógus jól végzi a feladatát, úgy, hogy a gyerekek kialakulnak olyan készségek, melyek nemcsak a nyelvtanulásban, hanem bármilyen tanulásban sokat segítenek. A gyerekek abból szűri le, hogy mi mit jelent, hogy anya vagy a tanár mire mutat, hova mozdul, milyen az arckifejezése. A nonverbális dolgokból sajátítja el a nyelvet, és ezek a készségek áttevődhetnek más nyelvre vagy más tantárgyakra is. Például ha újságot olvas, rögtön tudja, hogy nem lineárisan olvasunk az

első betűtől az utolsóig, hanem megnézzük a képeket, vajon miről szólhat a történet, vajon ez engem érdekel-e. Vagy ha meséskönyvet olvas, átszűri az egyéni tudásán, az segíti a szöveg megértésében és feldolgozásában. A másik, ami nagyon hasznos, hogy születéskor bármilyen nyelvet képesek vagyunk megtanulni, mert az agy és az idegpályák, szinapszisok a hangokra reagálnak – véli Osváth Erika. „Ez azt jelenti, hogy minél korábban hall minél többféle hangot a gyerek, annál nagyobb a valószínűsége, hogy ezek az idegpályák hosszabb ideig nyitottak maradnak. „Ezért van az, hogy a magyarországiak sokkal nehezebben tanulnak nyelvet, mert a filmeket mind szinkronizálják, a gyerekek így ritkán hallanak idegen nyelveket. Aztán csodálkoznak, hogy a románok milyen tehetségesek, de ugyanez a helyzet Szerbiában, Horvátországban is, ahol angolul mennek a filmek, rajzfilmek” – fejtette ki a szakember.

A nyelvtudás pluszsegítsége

A románt is úgy kellene kezelni mint idegen nyelvet – bár szórványvidéken nyilván könnyebb dolga van a tanárnak és a diáknak, mint a tömbmagyarság esetében – fejtette ki Osváth Erika, aki Erdélyben nőtt fel, és multikulturális környezetben tanult meg románul. Helyzet- és környezetfüggő, hogy mikor, hol mennyit hallja a gyerekek a román nyelvet, kik a szülei, neki személy szerint mennyire van szüksége, hogy használja is – vélekedett az

„A motiváció attól függ, hogy nekem milyen vízióm van arról, hogy milyenné szeretnék válni az adott idegen nyelven. Ez az úgynevezett »ideális idegen nyelvű lényem«.”

angoltanár. Szerinte az is óriási szerencse, hogy ha valaki multikulturális környezetben nő fel. „Én akkor döbentem rá, milyen jó, hogy ismerek egy másik nyelvet, egy másik kultúrát, amikor áttelepültem Magyarországra. Akinek van tapasztalata a multikulturális környezetben, bárhová kerül,

rögtön lenyomatot vesz arról, hogy milyenek az emberek, melyek az elvárások, és sokkal könnyebben tud alkalmazkodni. Jobban megértem a más kultúrákat, legyen az arab, bolgár vagy éppen lett. Minél több nyelvet tanulunk, annál több kultúrát tudunk

•Osváth Erika angolnyelv-tanár

magunkba szívni” – mondta a pedagógus. Osváth Erika szerint a nyelvtanulásban nagyon fontos szerepe van a motivációnak. „Ez három tényezőtől függ. Egyrészt, hogy nekem milyen vízióm van arról, hogy milyenné szeretnék válni azon az idegen nyelven. Ez az úgynevezett »ideális idegen nyelvű lényem“. A másik, hogy milyenné kellene válnom, melyek a szülői, tanári, környezeti elvárások. A harmadik az idegennyelv-tanulási tapasztalatok tényezője. Ha az eddigi tapasztalatom az idegen nyelvekkel kapcsolatban többnyire negatív, annál kevésbé leszek motivált, hogy bármilyen más idegen nyelvet megtanuljak” – magyarázta a szakértő. Hozzátette, az mindenképpen előny, ha a gyerekek több nyelvet tanulnak, ám ha a három pillérből bármelyik hiányzik, a diák nem lesz motivált, ő is és a tanár is vért izzad. Kérdésünkre hogy a szülő tud-e segíteni a nyelvtanulásban, kifejtette, sokat tud segíteni abban, hogy nem próbálja tanítani a gyerekét. „A szülő maradjon meg szülőnek, és ne tanítsa, hanem szeresse a gyerekét, ezt idegen nyelven is megteheti. Lehet angolul is játszani, hűlyéskedni, bármit, amit úgyis megtenne. A lényeg, hogy maradjon meg szülőnek, ne váljon tanárrá, vagy éppen követelőzővé” – szögezte le Osváth Erika.

BÍRÓ BLANKA

Etnikumközi ünneplés Élesden az anyanyelv napján

Az ENSZ február 21-ét az anyanyelv nemzetközi napjává nyilvánította 1999-ben. Az ünnep alkalmából immár második alkalommal gyűltek össze a helyi polgármesteri hiva-

Viorel aligazgató elmondta, büszke arra, hogy az iskolában három kisebbség is képviselteti magát, a magyar, a szlovák és a roma. „Egy nép csak akkor maradhat meg, ha megőrzi nyel-

tak elő, őket Birinyi Éva előkészítő iskolásai követték. Kubalak Peter római katolikus esperes szlovákul kezdte ünnepi gondolatait, megköszönve a gyermekeknek, hogy élővé teszik ez alkalommal is az ünnepséget, Isten gazdag áldását kérte, hogy minden nemzet megtarthassa anyanyelvét. Azt követően Mircea és Marina Ardelean tanítók, illetve Balogh Madona iskolai roma képviselő tanítványai léptek színpadra, bemutatót a cigánytánc szépségeit. Őket Boroş Carolina tanítványai követték, akik románul elmondták a cigányság rövid történetét, majd elénekelték a romák himnuszát. Jakab Katalin nyugdíjas tanítónő az anya szerepét hangsúlyozva beszélt a román és a magyar anyanyelv fontosságáról, szépségéről, megtartó erejéről, előbb románul, majd magyarul. Az esemény egyik záróbeszédét Ardelean Georgeta könyvtárvezető tartotta, aki a könyvtár- és könyvhasználat fontosságáról szólt.

A SZERZŐ FELVÉTELE

• A roma népviseletet és táncot is bemutatták a gyerekek az élesdi ünnepségen

tal kiállítótermében a Bihar megyei Élesden a Constantin Şerban Elméleti Líceum azon iskolásai, akik magyar, szlovák és román nyelven mutatták be anyanyelvük múltját, jelenét és reményteljes jövőjét korszerű hang- és látványelemek kíséretében. Az eseményen elhangzott, a világnapot annak emlékére tartják, hogy 1952-ben az akkor még Pakisztánhoz tartozó, bengáli nyelvet beszélő Bangladesben az urdut (az Indiából Pakisztánba bevándorolt mohadzsir népcsoport nyelve) nyilvánították az egyetlen hivatalos nyelvvé. A bangladesi diákok tiltakozásul február 21-én az utcára vonultak, a rendőrség ötöt megölt közülük.

Magyar, szlovák és roma kisebbség

Bucsiás Levente, az iskola igazgató-helyettese megköszönte magyar kollegáinak a kezdeményezést. Enache

vét, kultúráját és ápolja hagyományait” – mondta. A nyitószavakat az elemisták műsora követte. A nagyobbak Janikovszky Éva és A. de Saint-Exupéry gondolatait szövegezték meg, a kisebbek Szabó Lőrinc *Lóci óriás lesz* című versét szavalták el. Pusztai Olimpia Graţielia román tanárnő arra buzdította a diákokat, hogy mindenkori őszinte ragaszkodással vigyázzanak az anyanyelvükre, mintha az egy szent dolog, a legszebb költemény lenne. Nelson Mandela gondolatát idézte, ami épp a tavalyi iskolai ünnepély vezérgondolata volt: „Ha egy emberhez olyan nyelven szólsz, amit az ért, ez azt jelenti, hogy az értelméhez szólsz; ha viszont az anyanyelvén beszélsz hozzá, ez azt jelenti, a szívét érinted meg.” Az ünnepi beszédet Puşcaş Maria tanítónő diákjai követték: Laşac Natalia, Iaroş Bianca és Horvath Denis szlovák népdalokat és egy verset ad-

• Nyelvek a kihalás szélén

Nicolae nyugdíjas történelemtanár beszédéből megtudtuk, az UNESCO szerint a kihalás veszélye fenyegeti ebben az évszázadban a világon beszélt hatezer nyelvnek több mint a felét, miközben feltartóztatatlannul hódít az angol mint világnyelv. Ahhoz, hogy egy nyelv önállóan élhessen, azt életvitelszerűen kell használni. Üdvözölte a kezdeményezést, amivel újra bepilanthattunk az élesdi iskolában tanuló magyar, szlovák, roma kisebbségek és a románul tanuló többség mindennapjaiba és ünnepnapjaiba. A rendezvény végén az érdeklődők megtekinthették Carol Pop de Szathmári – Szathmári Pap Károly Nemzetközi Fotográfiai Fesztivál keretében szervezett *Európai falvak* című tárlatot, egy magyar-szlovák-román népviselet-kiállítást és egy tematikus kiállítást magyar festőkről, szobrászokról, Nobel-díjasokról, kutatókról és felfedezőkről.

CIAVOINÉ LÉTAI
ANDREA
főszervező

Ígényelhető a Szülőföldön magyarul támogatás

Április 24-éig igényelhetők a Szülőföldön magyarul program keretében a magyar tannyelvű óvodákba, iskolákba járó gyermekek és a magyar képzésben részesülő egyetemisták számára meghirdetett támogatások. A Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. március elején tette közzé a program 2014–2015-ös tanévre szóló felhívását a nevelési, oktatási, tankönyv- és taneszköz-támogatás, valamint a hallgatói támogatás igénylésére a magyar kormány által a határon túli magyar nyelvű oktatásban résztvevők támogatására működtetett program keretében. Burus-Siklódi Botond, a programot lebonyolító Romániai Magyar Pedagógusok Szövetségének elnöke (RMPSZ) sajtótájékoztatón elmondta, ebben az évben a nevelési, oktatási, valamint tankönyv- és taneszköz-támogatás értéke 17 200 forintnak megfelelő lej, a hallgatói támogatásé pedig továbbra is 2800 forintnak megfelelő lej. Hozzátette, az eddig használt, saját fejlesztésű program helyett ettől az évtől a romániai igényléseket is a magyarországi nemzeti informatikai rendszer keretében dolgozzák fel. Mivel ebben a programban időigényesebb lesz az adatfeldolgozás, 43 új munkatársat alkalmaznak a célra, tette hozzá. Az RMPSZ részéről ezentűl Bartolf Hedvig korábbi Hargita megyei főtanfelügyelő irányítja a programot, tette hozzá Burus-Siklódi. Mint rámutatott, a pedagógusszövetség már el is jutatta területi szervezeteihez a támogatás igényléséhez szükséges iratsomagokat, ezeket pedig kiosztják az iskolákban. A csomagok választóborítékban űrlapot, kitöltési útmutatót tartalmaznak. Burus-Siklódi arra is felhívta a figyelmet, hogy a szülőknek igyekezni kell tartani a határidőt, az informatikai program ugyanis nem teszi lehetővé az április 24. utáni postai bélyegzővel feladott igénylések elfogadását.

Visszakérik az aligazgatókat Hargita megyében

Beadványban kérte a februárban felüggesztett tizenhárom Hargita megyei igazgatóhelyettesi tisztségre visszaállítását az oktatási tárcától Jean Adrian Andrei, a székelyföldi megye prefektusa és Borboly Csaba, a megyei önkormányzat elnöke. A megyei tanfelügyelőség ugyanis a szaktárca egy rendeletére hivatkozva a második félév kezdetétől, február 9-étől az alacsonyabb gyerek-

létszámra hivatkozva tizenhárom iskolában megszüntette az aligazgatói tisztséget. Az érintett tanintézetek – köztük a csíkszeredai Márton Áron és Segítő Mária Gimnázium – vezetői a megyei hatóságokhoz benyújtott beadványban tiltakoztak a döntés ellen, szerintük ugyanis ez ellehetetleníti az iskolák működését. Varga László, a Márton Áron Gimnázium igazgatója elmondta, hogy beadványuk után Jean Adrian Andrei prefektus tájékoztatást kért tőlük a helyzetről. Ezt követően a kormány megbízott Borboly Csaba megyei tanácselnökkel közösen aláírt beadványban kérte Sorin Cimpeanu oktatási minisztertől az állások megszüntetésére vonatkozó döntés visszavonását. A prefektus kifejtette: az oktatási törvény bármilyen módosítása csak a következő tanévtől léphet életbe, azt nem lehet tanév közben változtatni. Úgy vélte, az iskolák működésére vonatkozó szabályzatnak a meglévők mellett kiegészítő kritériumokat is tartalmaznia kell, például figyelembe kellene venni, hogy az osztályokban hány diák van, illetve mennyire összetett az egyes tanintézetek tevékenysége.

Kevesebb az előkészítő osztály Maros megyében

Csökken a magyar tannyelvű osztályok száma Maros megyében, összességében több településen is kevesebb osztályt indítanak. A szászrégeni iskolákban tavaly indult három új magyar osztály helyett idén csak két osztályt hagytak jóvá a csökkenő gyerek létszám miatt. Dicsőszentmártonban és Marosludason is csökken az osztályok száma, a tavalyi kettőhöz képest ősztől már csak egy-egy osztályt terveznek. Fejes Réka magyar tannyelvű elemi oktatásért felelős tanfelügyelő elmondta, a gyermeklétszám folyamatos csökkenésén kívül az is serkenti a tendenciát, hogy sok gyereket már az elemiben nagyvárosi iskolába íratnak be szülei. Úgy vélte, ez is elősegíti a kisvárosi magyar oktatás sorvadását. Tavaly Maros megyében 116 magyar tannyelvű előkészítő osztályt engedélyezett a szaktárca, azonban végül csak 110-et sikerült beindítani. A megyében szeptemberben 5863 gyermek kezd meg az iskolát, közülük 1953 magyar anyanyelvű.

Ösztönző ösztöndíjak Temes megyében

Temes megyében is elindítja beiratkozási programját idén a Rákóczi Szövetség, ebben a temesvári Bartók Béla Alapítvány

támogatja őket. A Rákóczi Szövetség képviselői az elmúlt hetekben az újszentesi általános iskolában, illetve a temesvári Bartók Béla Gimnázium óvodaépületében találkoztak a nagycsoportos óvodások szüleivel, akiknek az anyanyelvű oktatás fontosságát hangsúlyozták. A bánsági megye többi településén a Bartók Béla Alapítvány programfelelősei népszerűsítik a programot, illetve juttatják el a szövetség ajándécsomagjait. A Rákóczi Szövetség 2004-ben indította el beiratkozási programját, melynek célja, hogy minél több, határon túli magyar család írássa magyar tannyelvű iskolába gyermekét. A program a Felvidéken indult, majd az ott elért pozitív eredmények alapján terjesztették ki olyan erdélyi és délvideki területekre, ahol az utóbbi időben felgyorsultak az asszimilációs folyamatok. A szövetség 10 ezer forintos ösztöndíjat biztosít a magyar oktatást választóknak, amit támogatási szerződés keretében vehetnek át az iskolakezdők szülei.

Elégedettek az új tankönyvekkel Hargita megyében

Elégedettek Hargita megyében a második osztályos tanulók új tankönyveivel, melyeket több hónapos csúszással, a második félévtől vehettek kézbe a gyerekek. Porsche Éva, a Hargita megyei tanfelügyelőség magyar tagozatos elemi oktatásért felelős tanfelügyelője elmondta, nagyon jók a visszajelzések, és a digitális könyvek is működnek, így interaktívvá lehet tenni a tananyagot. Úgy vélte, az új kiadványok szellemiségükben is közelebb állnak a másodikosokhoz. Ezek tankönyvkészlete azonban még mindig nem teljes, továbbra sincs magyar nyelvű matematika-környezetismeret tankönyvük, ezek ugyanis máig nem készültek el. Az új tantervnek megfelelő könyvek közül összesen négy várat még magára, ugyanis az első osztályosok tankönyvei sem készültek el teljes számban.

Duális szakképzést terveznek német mintára

Német mintára duális szakoktatást létesítenének Kovászna megyében, jelentette be Keresztély Irma főtanfelügyelő. A németországi modell szerint az elméleti órákat továbbra is az iskolákban tartanák, a gyakorlati oktatásra azonban a diákkal és a tanintézettel szerződésben álló magánvállalkozásoknál kerülne sor. A tanulók ráadásul juttatást is kapnának a cégektől, de az önkormányzat is ösz-

töndíjjal bátorítaná őket. Keresztély Irma szerint a vállalkozói szövetségekkel is egyeztetnek az elképzelésről, de a tanfelügyelő úgy véli, a tervet a kormánynak is támogatnia kellene. „A háromszéki vállalkozásoknak nincs akkora pénzügyi kapacitásuk, hogy fenntartsák a duális szakképzést, ezért javasolni fogjuk, hogy ezeket a költségeket írassák le az adóból” – nyilatkozta Keresztély Irma. A főtanfelügyelő szerint a magyar kormány támogatására is számíthatnak, ez ugyanis a 2015-ös esztendő a szakképzés évévé nyilvánította. Rámutatott: tavaly végzett az első évfolyam a brassói német tan nyelvű Kronstadt szakiskolában, és valamennyi diákot alkalmaztak, ráadásul a tanintézetet létrehozó Német Gazdasági Klub Háromszéken is terjeszkedne. A tanfelügyelőség a projekt érdekében az ASIMCOV vállalkozói szövetséggel és a Kovászna megyei kereskedelmi és iparkamarával is szerződést kötött.

Király: drámaian csökken a gyereklétszám

Bár több magyar tan nyelvű kilencedik osztályt hagyott jóvá a szaktárca, jövőre várhatóan mintegy ezer magyar nyolcadikos diák román nyelven folytatja majd tanulmányait, nyilatkozta Király András oktatási államtitkár. A *Maszol* hírportál által ismertett, a minisztériumtól kapott adatok szerint a szeptemberben rajtoló új tanévben 10 166 kilencedikes számára biztosítana helyet a minisztérium, ám kérdéses, hogy ezek betelnek-e. Országos szinten jelenleg 9960 magyarul tanuló nyolcadikos diák van. Király András szerint azonban évente 800 és 1000 közé tehető azon tanulók száma, akik már nem iratkoznak be a magyar kilencedik osztályokba. Az ok többrétű, mutatott rá az államtitkár: vagy a magyar tan nyelvű intézmény van túl távol szülőfalujuktól, vagy az az által kínált profil nem felel meg a diákoknak, így inkább román tanintézet mellett döntenek.

Olimpiát rendeznek az iskolákban

Iskolai olimpia megszervezésére vonatkozó megállapodást írt alá Alin Petrache, a Romániai Olimpiai és Sportbizottság (COSR) elnöke az oktatási minisztériummal és tíz országos sportszövetséggel. A 2015. szeptember elseje és 2019. augusztus 31. közötti időszakra vonatkozó protokollum értelmében minden tanévben atlétikai, tollaslabda-, asztalitenisz-,

sakk-, kosárlabda-, röplabda-, kézilabda-, labdarúgás-, rögbi- és ojnlabdamegmérettetéseket rendeznek majd az 5–8. osztályos tanulók számára. „Remélem, hogy ennek a projektnek jó tékony hatása lesz a romániai sportéletre. Az oktatásnak és a sportnak is szükség van erre, ezáltal bővül a válogatási terület: a versenyzők juniorsportolókká, majd országos bajnokokká válhatnak” – fogalmazott a szervezet elnöke. Sorin Câmpeanu miniszter hozzátette, az iskolai olimpia felváltja az eddig iskolai tantárgyversenyt, és abban bízik, ennek köszönhetően egyre több gyermek fog majd sportolni. Răzvan Burleanu, a Román Labdarúgó-szövetség elnöke rámutatott: összefogva kell mozgásra ösztönözni a fiatalokat, ugyanis a futballt gyakorlók tekintetében Románia 2,2 százalékal maradt el a 2,7 százalékos európai átlagtól. Az iskolai olimpia első szakasza helyi szinten zajlik majd, de lesz megyei, regionális és országos szakasz is.

Budapesti műhelymunkán a szentgyörgyi diákok

A Bethlen Gábor Alap által meghirdetett Határtalanul! pályázat révén március elején Budapesten dolgozhattak a sepsiszentgyörgyi Plugor Sándor Művészeti Gimnázium színészosztályainak tanulói. A magyar fővárosban az Egyetemi Katolikus Kollégium és Gimnázium dráma-média csoportjával működtek együtt. A pályázat egyik célja a közel 50 fiatal-közötti szakmai tapasztalatcsere volt. Emellett nagy hangsúly esett az interaktív kutató- és alkotómunkára, melynek keretében arra a kérdésre keresték a választ, hogy mit jelent ma március 15. a tizenhat-tizenkilenc éves fiatalok számára. A két iskola diákjai témába vágó interjúkat készítettek, melyeket rövid- és dokumentumfilmekbe sűrítettek össze, valamint happeningszerű installációkban dolgozták fel. A Határtalanul! program októberben Sepsiszentgyörgyön zajlott, amikor az '56-os ünnepekbe kapcsolódott be a két iskola csapata.

„Megbízható” a BBTE

Magas megbízhatóságú felsőoktatási intézmény besorolást kapott a kolozsvári Babeş-Bolyai Tudományegyetem. A Romániai Felsőoktatási Minőségbiztosítási Ügynökség (ARACIS) jelentése szerint a kolozsvári egyetemnek megbízhatóak az oktatási programjai,

betartja az akadémiai standardokat, és az egyetemi oklevelek kibocsátása is szakszerű. A Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem kolozsvári kara szintén magas megbízhatóságú besorolást kapott.

Próbaérettségi: fejtörést okozott a matek és a román

Hargita megyében a román-, Maros megyében a matematika-próbaérettségin volt a legalacsonyabb az átmenési arány, derül ki az adatokból. Hargita megyében román nyelv és irodalomból a tizenegyedikesek 35 százaléka szerezt meg az ötöst vagy nagyobb jegyet, de a végzősöknek is csupán 46 százaléka kapott átmenőt. Maros megyében a tizenegyedikesek 52 százaléka, míg a tizenkettedikesek 60,5 százaléka vizsgázott sikeresen román nyelv és irodalomból. Illés Ildikó Maros megyei főtanfelügyelő-helyettes elmondta: matematikából nagyon kicsi volt az átmenési arány, 27,78 százalékos. Magyar nyelv és irodalomból jobb eredményeket értek el a diákok. Hargita megyében a tizenegyedikesek 71, a tizenkettedikesek 80 százalék írt átmenő jegyet, Maros megyében a tizenegyedikesek 62,5, a végzős diákoknak pedig 71 százaléka vizsgázott sikeresen. A szaknak megfelelő választott tárgyból mindkét megyében 50 százalék fölött volt az átmenési arány. A próbaérettségin kapott jegyeket csak a diákok kérésére vezetik be a naplóba.

Tözsédztek a gyergyói diákok

Jól szerepeltek az erdélyi diákok a Tözsdejátékon – a hónapok óta tartó selejtezősorozat után nagyszabású budapesti döntővel zárult a Közép-Európa Brókerképző Alapítvány (KEBA) középiskolásoknak szóló pénzügyi és értékpapír-piaci versenye. A gyergyószentmiklósi Batthyány Ignác Technikai Kollégium csapata harmadik helyezést ért el a vetélkedőn, ahol a pénzügyi szakma ismert szakértői előtt mérhették össze tudásukat a döntőbe jutott csapatok. A versenysorozaton mintegy százötven középiskolából 350 csapat, több mint ezer diák vett részt Magyarországról, Romániából, Szlovákiából és Szerbiából. A gyergyószentmiklósi MoneyMakerz csapat tagjai kilencedikesek, és gazdasági technikus szakon tanulnak. A csapatot Zorgel Levente és Balázs Gabriella tanár kísérte el a megmérettetésre.

P. M.